



V dubnovém úvodníku jsem vyslovila přání, abychom si co nejdříve mohli ve zdraví opět užívat kulturních a společenských akcí. Zdá se ale, že se jich ještě musíme, alespoň v takové podobě, v jaké jsme je znali, na nějaký čas vzdát. A tak není divu, že jsme se rozhodli některé plánované aktivity jaksí přesunout do světa tradičních médií, k nimž patří i naše Zálesí, a hlavně do on-line světa, který nám nabízí nejen to, že vám předáme sdělení, ale také alespoň částečný vzájemný kontakt s vámi. I když je to fajn a jsme moc rádi, že se takto můžeme scházet třeba ve virtuálním kině nebo na sociálních sítích knihovny či muzea, co si budeme namlouvat - osobní kontakt je nenahraditelný. A možná v tom vidím jeden z pozitivních přínosů celé doby koronavirové: měli jsme totiž pocít, že se svět pomalu přesouvá právě na internet a na sociální síť a tradiční setkávání třeba u kávy, piva, v divadle, kině či na výstavě nás už tak neláká. Pravděpodobně ale zjišťujeme, že opak je pravdou, a určitě nejen my se už nemůžeme dočkat, až se zase uvidíme na vlastní oči, nikoliv pouze přes obrazovky počítačů nebo telefonů.

Zdraví je ale přednější. Proto si do té doby užívejte každého dne, radujte se z maličkostí, prolustujte si nové Zálesí a vyzkoušejte některý z našich on-line projektů, o kterých se na stránkách měsíčníku dočtete. Co se týče samotného Zálesí, já osobně se nejvíc těším, až si na straně 19 zalustím na téma 75 let od konce druhé světové války. A když u tématu výročí osvobození zůstanu, nemohu se dočkat video ochutnávky z historie Humpolce. Více se dozvíte v našich článcích a samozřejmě na našich on-line komunikačních kanálech. ☺

Aneta Slavíková

Muzeum slaví svátek	2,3
Co se děje v knihovně	4
Čtení na dobrou noc	5
Exponát měsíce	6
Aktuálně z muzea	7-9
Rybí encyklopedie - lín obecný	10,11
Ohlédnutí do historie:	
Strípky z dějin Humpolce	12,13
Co se psalo v Zálesí před 90 lety	14,15
Kalendárium	16
Z archivu	17,18
Aktuálně:	
Slavíme 75 let od osvobození	19
Skautské středisko Orlik	20,21
MAP II: Umi vaše dítě vyslovovat?	21-23
Slovo hejtmana	23
COVID-19: Jsme v tom společně	24,25
Policie informuje: Motocyklisté	26,27
Kultura v době koronavirové	28,29
MěKIS Humpolec virtuálně	28
Divadlo Za komínem pomáhá	29
Sport:	
Stolní tenis	30
Řešení „osvobozenécké“ křížovky	30
Z rodinné a společenské kroniky	31
Poděkování z Domova blahoslavené Bronislavy	31

ZÁLESÍ – humpolecký zpravodaj na měsíc květen 2020

ročník 57, vydalo Městské kulturní a informační středisko v Humpolci, Havlíčkově náměstí 91.

Redaktorka: Mgr. Aneta Slavíková

Redakční rada: Marcela Kubičková, Mgr. Aneta Slavíková, Ludmila Trnková, Dagmar Kluchová, Linda Sýkorová

Sazba: Michal Novák

Kontakt: e-mail: zalesi@infohumpolec.cz,

tel: 734 421 364

Květnové vydání měsíčníku Zálesí vychází

30. dubna 2020.

Uzávěrka materiálů pro červnové vydání je 15. května 2020.

Nevyžádané rukopisy se nevracejí, za obsahovou správnost příspěvků ručí autoři a za uskutečnění plánovaných programů ručí pořadatelé. Názory v uváděných příspěvcích se nemusí shodovat s názory redakce. Měsíčník vychází nákladem 600 kusů pod registračním číslem Okresního úřadu v Pelhřimově MK ČRE11389.

Tisk: MHA, s.r.o., Školní 511, Humpolec.

Cena výtisku: 20 Kč.

KVĚTEN PATŘÍ MUZEÍM A JEJICH SVÁTKU. TO HUMPOLECKÉ LONI SLAVILO S ANTROPOLOGY, LETOS PŘIPOMENE VÝROČÍ OSVOBOZENÍ HLAVNĚ ON-LINE

Každý rok v květnu, konkrétně 18. května, slaví muzea po celém světě svůj svátek, takzvaný Mezinárodní den muzeí. K oslavencům se tak řadí i to humpolecké Muzeum Dr. Aleše Hrdličky. Tradiční oslavu v podobě Muzejní noci si ale letos, vzhledem k pandemii koronaviru, musí prozatím odpustit. Akce měla být tentokrát věnována další aktuální slávě, a to 75. výročí od konce druhé světové války. Přesto se muzeum, i prostřednictvím tohoto Zálesí, za výročím ohlédne, a k tomu doufá, že vyjde náhradní termín oblíbené události, který je prozatím stanoven ještě na letošní říjen. Oslavy často bývají i příležitostí k zkapitulování uplynulých let, a tak jistě nebude od věci připomenout nejen osudy budovy, ve které humpolecké muzeum sídlí, ale také historii samotné instituce.

Z budovy bývalé radnice až do budovy bývalé školy na Horním náměstí

Muzeum Dr. Aleše Hrdličky v Humpolci bylo založeno Muzejní společností 28. července 1895, a řadí se tak k nejstarším muzeím na Vysočině. Základ sbírek vytvořily předměty vystavené na národopisné výstavě, která se konala v Praze, a velkou část z nich jejich majitelé Muzejní společnosti věnovali. Členové spolku sbírky neustále doplňovali a také se zasloužili o založení kroniky města, postavení pomníku padlým v 1. světové válce, který je dnes součástí Horního náměstí a je věnovaný i dalším obětem historických milníků, a rovněž se podíleli na konzervaci zříceniny hradu Orlík nad Humpolcem. Muzejní sbírky se za svou existenci zatím celkem třikrát stěhovaly. Nejprve byly uloženy v malé místnosti městské radnice (dnešní knihovna), odkud byly

v roce 1905 přemístěny do budovy dnešního knihkupectví na Horním náměstí. Druhé stěhování nastalo v roce 1910, kdy sbírky našly zázemí v budově dnešní střední školy v Hradské ulici. Až v roce 1933 věnovala městská rada muzeu budovu bývalé školy na Horním náměstí, kde součást městské příspěvkové organizace nazvané Městské kulturní a informační středisko sídlí dodnes.

Jedním ze zakládajících členů muzea byl učitel dívčí školy Josef Kopáč. Ten vedl muzeum až do roku 1952 a za padesát let působení spolu se svými pomocníky nashromáždil bohaté národopisné sbírky, které zachycují lidovou kulturu 19. století. Pouze národopisný ráz si muzeum zachovalo až do roku 1969, kdy u příležitosti 100. výročí narození humpoleckého rodáka, antropologa světového významu, dr. Aleše Hrdličky byla v prvním patře budovy nainstalována první velká antropologická expozice. Během let expozice procházely rekonstrukcí a budovaly se nové. V současné době má muzeum tyto stálé expozice: národopisnou, antropologickou, expozici loutek a expozici Jak se žilo, jak se šilo. Dále nabízí stálou výstavu minerálů, pohádkovou výstavu keramických figur nazvanou Peklo a dva výstavní sály, kde se každý měsíc obměňují výstavy výtvarného i jiného zaměření. S návštěvníky se muzeum setkává také při komentovaných prohlídkách, přednáškách,



vernisažích a jiných aktivitách. Nezapomíná ani na návštěvníky s hendikepem, kterým je umožněn bezbariérový přístup. K dispozici jsou i modely, které lze poznávat hmatem, a hrací koutky pro děti.

Ke stému výročí narození dr. Aleše Hrdličky i rozsáhlá rekonstrukce budovy muzea, které nese jeho jméno

Již v polovině 18. století stával na místě současné budovy muzea na Horním náměstí malý dřevěný domek, který sloužil jako farní škola. Ta však pro svou plochu, zhruba 45 m², brzy nedostačovala, a tak byla na jejím místě koncem 90. let 18. století postavena zděná jednopatrová budova o rozloze asi 90 m². Ani její kapacita postupem času narůstajcímu počtu žáků nestačila, a tak bylo rozhodnuto o stavbě nové školy – ta byla schválena až v roce 1838. K samotné realizaci ale nedošlo, ve staré škole se učilo až do roku 1846. Nakonec však musela být kvůli kritickému technickému stavu zbourána, což uspišilo jednání o potřebě nové školy, jejíž výstavba začala na původním místě v roce 1851. Plány zhotovil a školu postavil humpolecký stavitel Jan Martin. Otevřena byla 1. března 1853. V nové budově byly původně čtyři školní místnosti: pro výuku nejmenších dětí, kabinety, byt pro učitele a zkušební sál pro pořádání divadel a školních slavností. Zřizovací listina školu od 1. října 1861 povýšila na řádnou samostatnou smíšenou školu.

V květnu 1869 se škole začalo říkat Pětitřídní obecná škola, místo Hlavní škola. C. k. zemská rada na svém zasedání na podzim 1873 povolila zřízení měšťanské školy chlapecké v Humpolci, místnost pro vyučování byla prozatímne upravena z bytu ředitele obecné školy. V polovině září 1878 byla měšťanská škola chlapecká přestěhována do rohové budovy č. p. 276. Od školního roku 1888-1889 vznikly v Humpolci dvě samostatné školy – obecná a měšťanská škola chlapecká a obecná a měšťanská škola dívčí. Výuka chlapců se konala v přestavěné budově č. p. 276 a dívek v původní škole č. p. 273, která byla v roce 1888 opravena. V roce 1933 se obecná škola dívčí přestěhovala do prvního patra diferenciované školy měšťanské

v dnešní Hálkově ulici a budova č. p. 273 byla upravena a věnována muzeu a veřejné obecní knihovně. V roce 1935 byla dokončena instalace muzejních sbírek v prvním a druhém patře budovy, přízemí bylo do roku 1960 vyčleněno pro knihovnu. V roce 1967 v rámci příprav na oslavy 100. výročí narození Aleše Hrdličky začala velká přestavba budovy dle projektu humpoleckého architekta Vladimíra Maršala. Došlo k výměně stropů, schodišť, oken, dveří i fasády. V půdních prostorách vznikly muzejní depozitáře a oprava se nevyhnula ani střeše. Zrekonstruované humpolecké muzeum se veřejnosti opět otevřelo v roce 1969.

Muzejní noc v Humpolci

Mezinárodní den muzeí ustanovila Mezinárodní rada muzeí na 18. května už v roce 1977, a to s cílem upozorňovat širokou veřejnost na roli muzeí v rozvoji celé společnosti. Tento den muzea více než kdy jindy představují své aktivity, setkávají se s kolegy a návštěvníky a připravují nevšední programy. Už dávno totiž nejsou jen schránkami pro uložení historických předmětů a jejich prezentaci ve stálých expozicích. Další snahou muzeí je přilákat návštěvníky i prostřednictvím jiných aktivit, k nimž patří třeba výstavy, přednášky, besedy nebo odborné vycházky. V České republice je Mezinárodní den muzeí od roku 2004 tradičně spojen s pořádáním Festivalu muzejních nocí a vyhlašováním ceny Gloria musaealis. Humpolec se k festivalu připojil v roce 2006 a od té doby každý rok muzeum chystá pro všechny zájemce neobyčejný zážitek i možnost navštívit jej až do pozdních večerních hodin. Národní soutěž Gloria musaealis pak širokou veřejnost seznamuje dle kategorií s výkony muzejních institucí i jednotlivých pracovníků. V letošním roce se do kategorie Muzejní výstava roku přihlásilo i humpolecké muzeum s novou antropologickou expozicí. Mimochodem, antropologickou expozici muzeum slavnostně otevřelo v loňském roce - a samozřejmě v květnu při příležitosti svého svátku a Muzejní noci.

*Aneta Slavíková
Dagmar Kluchová,
Muzeum Dr. Aleše Hrdličky*



**Na základě rozhodnutí
Vlády ČR z 23. dubna 2020
o urychlení uvolňování některých
opatření se Městská knihovna
Humpolec pro veřejnost otevírá
již 27. dubna 2020.**

„Co se děje v knihovně?“ Na tuto otázku teď často odpovídáme našim čtenářům a uživatelům. A následuje žádost o doplňující informaci – „Kdy otevřete? Už nemáme co číst.“ Vzhledem k situaci, která je způsobena šířením koronaviru, jsou nařízením vlády od pátku 13. března do neděle 7. června 2020 všechny veřejné knihovny uzavřeny. Takové údaje jsme měli v době uzávěrky květnového Zálesí.

Do zahájení provozu tedy zbývá ještě nějaká doba, ale na příchod veřejnosti se pečlivě chystáme. Nakoupili a zpracovali jsme více než dvě stovky nových knížek pro děti a dospělé. A myslíme i na příznivce zvukových knih, pro které jsme rozšířili nabídku o tituly namluvené předními českými herci. Městská knihovna Humpolec má v obou odděleních 43 897 knih. Pravda, některé jsou mezi vámi, čtenáři. Ale každou z knížek, které zůstaly v regálech, pečlivě otíráme, potřebné opravujeme, čeká nás ještě pořádný kus práce. Stihli jsme udělat kontrolu knihovního fondu ve skladu. Hned v úvodu karantény se v dětském oddělení šily roušky, kterých byl nedostatek. Podělili jsme knihovnice, seniory i veřejnost. Kolegyně z dětského oddělení pravidelně přidává informace a zajímavosti na Instagram a Facebook, abychom byli s vámi alespoň touto cestou v kontaktu. Připravuje také videokonference se čtenáři, chystáme

tvořivé listy pro děti i dospělé. Vznikají i první body programu oslav stého výročí založení humpolecké knihovny. Ty jsou plánovány po celý příští rok.

V květnu jsme se těšili na **Noc literatury**, předčítání úryvků z evropské tvorby na ne-tradičních místech v našem městě. **Bude přesunuta pravděpodobně na říjen letošního roku, stejně jako Noc s Andersenem**, ta je koncipovaná ve stylu knihy Harry Potter a Kámen mudrců. Změní se i termín výstavy fotografií pana Ing. Jaroslava Spáčila, která měla být k vidění v Literárním klubu. Dočasně osiřela Semínkovna v knihovně a s ní spojená burza rostlin. Věříme, že i tuhle událost si vynahradíme na podzim.

Některých akcí se ale můžete zúčastnit už teď, patří k nim třeba **HUMPOLECKÝ DEKAMERON**. Je určen všem literárním amatérským tvůrcům z Humpolce, kteří píší jen tak „do šuplíku“. Potěšili byste rádi svými texty i ostatní? Pošlete svá díla vzniklá v období karantény elektronicky k nám do knihovny. Zveřejníme je na našich webových stránkách a třeba najdete své čtenáře. Na závěr bychom chtěli poděkovat za vaše milé telefonáty, e-maily i za tipy na nové knihy, které chcete najít ve fondu Městské knihovny v Humpolci. Pokud máte další náměty, dejte nám vědět.

Těšíme se na setkání – a buďte na sebe opatrní.

Kontakty a další informace:

www.infohumpolec.cz/knihovna/
e-mail: knihovna@infohumpolec.cz
tel.: 727 909 415
Facebook a Instagram knihovny

Ludmila Trnková, vedoucí knihovny



PYŽAMO PRO TYGRA

*„Z čeho jsou tu ta velká pohoří,
různé ty hory – doly na obzoru?“*

*„To krtci někde zemi proboří,
aby si jinde mohli stavět horu.“*

*„A kde se vzaly kytky mezi poli,
na louce, na pasece, v doubravě?“*

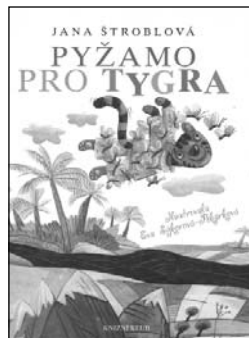
*„To se tu zjara rozesmály stvoly:
růžové, bílé, žlutě, modravě.“*

(J. Štroblová)

Soubor třinácti krátkých pohádkových příběhů a básniček napsala Jana Štroblová. Knižka je určená dětem od sedmi let a je doprovázena krásnými, barevnými ilustracemi Evy Sýkorové – Pekárkové.

Snové pohádky o zvířátkách, které mají lidské vlastnosti, se budou líbit zejména začínajícím čtenářům. Vhodné jsou také k předčítání před spaním. Všechny příběhy vypráví svému motýlímu vnoučeti Pavímu Očku babička babočka.

Děti si přečtou o svatbě a kočičích ctitelích kouzelné „divokočky“ Kanimůry; zjistí, proč byla kukačka špatná máma nebo jak udatně bojoval ptáček Fridolín s papírovým drakem. Nechybí ani pohádky z džungle – o žirafě, která se stala rozhlednou; o sluněti, které se tak nerado mylo, až mu na hřbetě vyrostla zahrádka a o tygříkovi, který nebyl rád ve své proužkované kůži a tak nosil květované pyžamo. Od malých myšek se naučí nebát se bylinek: „*U šípkového keře nad širokým potokem a pod lesem, tam, kde se rozkládá veliká říše louky má hnízdo bělozubka Apolena, snad nejstaranější ze všech matek. Možná své hnízdo postavila naschvál na místě, kde rostou dobrotivé byliny jako Dobromysl, Andělíka či Hvězdoš. Ať moje holátka mají anděly strážné, myslí si Apolena. Ať je mají*



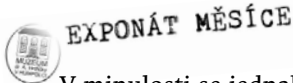
přímo u nosu, u svého roztomilého špičatého frňáčku.

Jenže dětičky ještě ani pořádně nevidí, ustrašené mžourají, že strakamakaté louky mají trochu strach. Bodejť ne! Rohy klíčků se z hlíny derou divoce, jako kdyby chtěly trknout, tráva roste tak o překot, že je to jako kouzla a čáry, kdejaká květina si tu strmí do výše; přitímí dole jim, maličkým, musí připadat záluďnější než černý les. Navíc slyší, že mezi rostlinami nejsou jen Andělíka a Hvězdoš, ale i bytosti všelijaké: Babí hněv, Lví zub, Psí ocas, Plivačka, Suchá Běta. Nejsou to podezřelá, ba zlověstná jména?“ (Štroblová, str. 21 – 22).

Básnířka a překladatelka, rozhlasová redaktorka a autorka knížek pro mládež Jana Štroblová se narodila před 83 lety v Praze. Knižku „Pyžamo pro tygra“ vydalo v roce 2011 nakladatelství Euromedia Group k 75. narozeninám autorky a v dětském oddělení knihovny patří stále k jedné z nejčtenějších.

Bc. Zdeňka Komrsová,
Městská knihovna Humpolec

Literatura: ŠTROBLOVÁ, Jana. *Pyžamo pro tygra* (a další pohádky babičky babočky). 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2011. 106 s., barev. ilustr. ISBN 978-80-242-2978-2.



DŘEVÁKY

V minulosti se jednalo především o levnou obuv, kterou si lidé mohli snadno vyrobit. Pracovní dřeváky měly většinou hladký povrch a nebyly zdobené. Důležitá byla především praktičnost. Naproti tomu dřeváky pro slavnostní příležitosti zdobili řezbáři nejrůznějšími lidovými a přírodními motivy. Používaly se (a dosud používají) například i při tanci. Tvar těchto bot se lišil v závislosti na tom, pro jaký účel měly sloužit, a také na jakém místě na světě se vyráběly. Zajímavostí je, že se dělaly (a stále dělají) i koňské dřeváky.

V současné době je tato obuv spíše módní záležitostí. Za dřeváky se považují i boty, které jsou ze dřeva vyrobeny jen částečně. Jsou to například otevřené sandále, které mají dřevěnou podrážku, avšak svršek boty je z kůže, koženky či jiného materiálu. Samozřejmě se stále vyrábí i klasické dřeváky. Existují i bez povrchové úpravy, tudíž si je lidé mohou sami ozdobit.



Klapot dřeváků provází lidstvo už po staletí a my si přejeme, aby to lidstvu opět „klapalo“ tak pěkně jako dřeváky.

„Kterých řemeslníků je na Humpolecku nejméně? Počkejte a nečtěte dále a hádejte! Víím, že zapomenete na ty, kteří jsou pro venkovana nejdůležitější, tedy vám pomohu. V Humpolci je pouze jediný tohoto početného řemesla, ale měšťané nepotřebují jeho výrobků, druhý pracuje v Krasoňově. O martinském nebo klimentském „jarmarku“ shánějí se po nich houfy venkovanů, vždyť je zima „na krku“. Ještě nevíte? Tedy vám povím, co vyrábějí. Dřeváky, klenuté dřeváky, zimní obuv horáků venkovanů a vůbec všech horalů, posměšně zvaná hříbata, škorňata, nemluvnata, rochnata, česneky a jinak.“

Vážíme si této naší rázovité a laciné obuvi a snad proto jsou dřeváky mnohdy terčem vtipů, jimiž se horáci dráždí. Vyslechl jsem takovou rozmluvu před zimou. Dva veselí občané našich hor jeli lokálkou, jeden od Humpolce, druhý od Zahrádky. Zahrádecký začíná: „Kam jedeš? Vždyť už budete česat dřeváky.“ Ale ten ho vtipně odrazil: „A vy se u vás pořád češete dřevěnými hřebeny?“ Zůstali si odpovědi dlužní a ve veselé náladě točí se rozmluva kol dřeváků dále, až dojíždíme do Plačkova. Bodrý Zahrádeckák uvidí dřevěné označení zastávky a dráždí zase: „Pohleď, tady mají přednostu v dřevákách!“ A zase vtipy srší, až Humpolák dává mu hádati: „Jestlipak víš, jak se poznají členové zastupitelstva?“ Uhodl. „Každý má na dřeváku jeden žlutý pásek, jen starosta dva.“

Zálesí VII, rok 1925-26, s. 123-124

Mgr. Markéta Jiříčková,
Muzeum Dr. Aleše Hrdličky v Humpolci



75. VÝROČÍ KONCE 2. SVĚTOVÉ VÁLKY

Na letošní rok připadá výročí 75 let od konce 2. světové války a z důvodu rušení kulturních akcí v tomto období ho Muzeum Dr. Aleše Hrdličky nepřipomene Muzejní nocí, jak bylo původně plánováno, ale alespoň tímto článkem.

HUMPOLEC V DOBĚ OKUPACE

Den po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava, **17. března 1939**, přijel do Humpolce oddíl příslušníků SS. Ubytoval se v budovách dnešní ZŠ Hálkova a SŠ informatiky a cestovního ruchu a město opustil začátkem dubna. Mezitím se starosta E. Hrdlička a další zástupci města účastnili předávání úřadů a zbraní do německých rukou. Postupně docházelo k dalším změnám a omezením, např. sepisování seznamů židovských obyvatel (od 15.9.1941 povinnost nosit žlutou hvězdu s nápisem „Jude“), označování židovských obchodů, zatýkání a vyslýchání komunistů, zavádění potravinových lístků (od poloviny září) či později užívání němčiny v úředních stycích. I přesto pokračoval život ve městě v relativním klidu – stavěly se obytné domy, silnice i kanalizace, rozšiřovaly se továrny, dostavěla se budova újezdní školy (dnešní ZŠ Hradské) nebo se dláždily ulice.

Němečtí vojáci se v Humpolci znovu objevili počátkem **května 1941**. Téměř 500 mužů vracejících se z Jugoslávie a Řecka zpět do Říše se ubytovalo v sokolovně, ve škole v Hálkově ulici a na Kuchařově a zůstalo zde do půle června. Tou dobou vešel v platnost zákaz stavebního ruchu (znovu potvrzen 1.5.1942) a bylo zastaveno vydávání měsíčníku Zálesí. **V průběhu roku 1942** docházelo k dalším omezováním, byly zkonfiskovány zvony z humpoleckých i okolních kostelů pro válečné účely a zaváděla se preventivní opatření pro případ náletů. Jedno z nejtragičtějších období v historii města nastalo v červnu 1942

po atentátu na zastupujícího říšského protektora R. Heydricha. Začaly první transporty Židů a byli zadrženi (a 3.7. v Praze popraveni) významní občané města (evangelický farář R. Mahovský, starosta E. Hrdlička, zastupitelka M. Svobodová). Postupné zatýkání se nevyhnulo ani dalším obyvatelům Humpolce, z nichž někteří se již nikdy nevrátili zpět.

Začátkem roku 1945 se v Humpolci usazovali němečtí uprchlíci z východní Evropy. Nejvíce jich přišlo počátkem března – přes 2 500 lidí našlo přístřeší v Humpolci (např. v sokolovně) i okolí (mj. na Brunce). Koncem ledna se ve městě opět ubytovali němečtí vojáci (asi 2 000 mužů), tentokrát v budově okresního úřadu v Hradské ulici (dnešní SŠ informatiky a cestovního ruchu). Rovněž docházelo k dalším vlnám zatýkání civilistů v Humpolci i okolí. Koncem února se i Humpolec začal připravovat na obranu proti postupu Rudé armády a až do začátku května se stavěly na silnicích od Jihlavy, Německého Brodu a Čejova zábrany (tzv. Wildova linie) z více než 400 betonových kanalizačních rour zapaštěných vertikálně do země a vyplněných kamením, mezi kterými byl jen úzký prostor na průjezd.

KVĚTNOVÉ DNY V HUMPOLCI

Zprávy o blížícím se konci války prosakovaly již od konce dubna, oficiálně se o něm humpolecké obyvatelstvo dozvědělo dopoledne 5. května. Informace přišla z poštovního úřadu v Německém Brodě, tou dobou již pod kontrolou revolučního Národního výboru. Předseda obecní správní komise Jan Zítka si ji telefonicky ověřil



a občanům ji, za jásavých fanfár Smetanovy Libuše, oznámil rozhlasem. Mezitím přivezla zprávu o německobrodském povstání i posádka automobilu s československými vlajkami a oznámila ji humpoleckým občanům u pivovaru. I v Humpolci se ihned vytvořil revoluční Národní výbor s několika odbory, jehož předsedou byl zvolen Jan Maršík. Vojenskou správou města, která sídlila nejprve na radnici na Dolním náměstí (dnešní knihovně) a poté v rodinné škole, byl pověřen plukovník generálního štábu František Dastich. Předseda NV Maršík přednesl projev v rozhlase, ve kterém vyzýval ke klidu, obnově města a potrestání zrádců lidovými soudy. Protože se Rudá armáda nacházela ještě daleko od města, vyjednali plukovník Dastich a další s německým velitelem města plukovníkem Hühnerem čtyřiařicetihodinové příměří, jež bylo třikrát prodlouženo. Během něho zůstaly vyvěšeny československé vlajky a ve městě hlídkovali společně němečtí i českoslovenští vojáci. Humpolečtí postupně zadrželi několik kolaborantů a udavačů. Situace však byla pořád napjatá, neboť stále přicházely zprávy o potyčkách a přestřelkách v okolí (např. v Německém Brodě, Úsobí nebo Jiřicích).

Další vzrušení se odehrálo odpoledne 7. května. Kolem patnácté hodiny přijela tři auta s ozbrojenými esesáky před radnici, kteří obklíčili přítomný dav (právě probíhal zápis vojinů pro brannou službu). Prohledávali obyvatele města a hrozili jim, že u koho najdou zbraň, bude okamžitě zastřelen. Prohlídka dopadla negativně, přesto došlo na zatýkání. Dastich a Zítko kontaktovali velitele Hühnera a společně situaci uklidnili. Zadržený odborný učitel pokračovací školy Granát byl propuštěn a příslušníci SS vykázáni z města.

Osmého května, kdy přes Humpolec ustupovali Němci z okolí před Rudou armádou, se také zdejší němečtí obyvatelé snažili opustit město. Dokázali naplnit osm vagónů různými věcmi (např. vysílačkami nebo zdravotnickými potřebami), vše však bylo NV zabaveno a vráceno zpět do města. Zkonfiskovány byly též zásoby uložené v továrnách Adolfa Trnky, Jaroslava Smrčky, Karla Trnky a Primatexu. V noci z 8. a 9. května začali Humpolec ve spěchu opouštět němečtí vojáci i příslušníci RAD (Říšské pracovní služby). Zbraně i nepojízdnou techniku zanechávali ve městě i na silnicích a evakuace trvala téměř celé dopoledne. Několik humpoleckých občanů bylo zadrženo pro jejich styky s Němci. Prvních šest vozidel Rudé armády (předvoje 2. ukrajinského frontu maršála Malinovského) dorazilo do Humpolce od Německého Brodu o půl druhé odpoledne. Vojáky, kteří se však dlouho nezdrželi, neboť v šestnáct hodin měli dosáhnout Prahy, oficiálně přivítali zástupci Národního výboru i posádkového velitelství. Rudá armáda přicházela do města až do noci a dva oddíly zde zůstaly do následujícího dne. Kolem druhé hodiny ranní se tyto jednotky, spolu s čsl. posádkou a policií, zapojily do bojů s německými vojáky přijíždějícími od



Ruský tank v Německobrodské ulici (dnes ul. 5. května).



Německého Brodu, kteří si zřejmě chtěli probít cestu na západ. Prvním se částečně podařilo prorazit, ale byli zadrženi ve Starých Bříštích a Sedlici. Další Němci již projet nemohli a došlo k potyčkám. Po více než třech hodinách přestřelka, při které použili Rusové i malorážné dělo a poškodili tak několik domů vč. nemocnice, skončila porážkou Němců. Těch bylo na dvě sta zajato, umístěno na dvoře Okresního domu (dnešní radnice) č. p. 300 na Horním náměstí a předáno do rukou Rusů. Rudá armáda zůstala ve městě a zřídila si velitelství v hotelu Jirmásek na Dolním náměstí. Národní výbor vydal toho dne několik nařízení a doporučení, čímž měla být zajištěna bezpečnost a klid v ulicích. Dne 11. května přišla do Humpolce 9. jezdecká divize rumunské armády. Vojáci rozbili tábor v lesích za městem, jejich velitel generál Ion Antonescu sídlil v lékárně č. p. 249 na Dolním náměstí. Rumuni postavili v Cípku pomník na počest jejich padlých a také označoval místo, kam došli nejdále na západ. Byl odhalen 10. června při slavnosti za přítomnosti generála Antoneska, zástupců MNV i občanstva. Rumunská posádka opustila Humpolec 13. června. V následujících dnech se život ve městě pomalu uklidňoval, i když stále existovala různá omezení (např. vlakové spoje byly obnoveny 11. 6., omezení spotřeby elektrické energie skončilo 18. 6. atd.) a v lesích stále probíhaly přestřelky s Němci. Dne 19. května nařídil MNV pracovní povinnost mužům od 16 do 50 let, aby byly co nejdříve odstraněny škody napáchané Němci. Tyž den podepsal prezident Beneš dekret o konfiskaci majetku Němců, Maďarů, kolaborantů atd., v Humpolci se toto nařízení dotklo zejména rodiny Fügnerovy, jíž patřil i pivovar. Koncem května byl znovu odhalen pomník T. G. Masaryka, jehož socha byla již od podzimu 1939 ukryvána na různých místech v Humpolci. Rovněž se po městě znovu objevovaly český psané nápisy.

OBĚTI OKUPACE

Na stránkách městské kroniky lze dohledat humpolecké oběti okupace. Popraveno bylo šest občanů, v koncentračních táborech nebo vězeních jich zemřelo 21, na následky věznění po propuštění dalších pět a byla téměř vyhlazena zdejší židovská populace. Z humpoleckých rodáků padl letec Josef Dygrýn (+ 4. 6. 1942) a při pražském povstání Vladimír Jedlička (+ 5. 5. 1945). Dalších téměř 70 humpoleckých obyvatel bylo během 2. světové války vězněno. Po skončení války bylo naopak ve věznici okresního soudu v Humpolci uvězněno na 90 zločinců, kolaborantů, konfidentů i Němců.

POVÁLEČNÝ HUMPOLEC

I když se obyvatelé Humpolce snažili vyrovnat s předchozími šesti roky co nejdříve, důsledky a dozvuky války zde byly patrné i v následujících měsících a letech. Šlo např. o vypořádání se s Němci a jejich přísluhovači. Soud s aktivními konfidenty gestapa B. Nacházelem a J. Wildem se konal od 18. do 21. 7. 1946 a oba byli odsouzeni ke smrti oběšením, 9. 12. byl ke stejnému trestu v Kutné Hoře odsouzen B. Bušta; dalších 21 kolaborantů bylo posláno do vězení na 3-20 let, M. Wolf na doživotí. Němci, kteří zůstali v Humpolci i po válce, museli od konce října 1945 nosit na levé paži bílou pásku s černým písmenem „N“ a od začátku prosince byli zaznamenáváni do seznamů. Další poválečné osudy jsou však další kapitolou v dějinách města.

Vojtěch Novák,

Muzeum Dr. Aleše Hrdličky v Humpolci

Prameny:

Pamětní kniha města Humpolce díl 3. (1937-41), díl 4. (1941-44), díl 5. (1944-45), díl 6. (1945-47)
PUSTINA, A. K.: Český odboj a osvobozovací boje na Humpolecku



RYBÍ ENCYKLOPEDIE – LÍN OBECNÝ

latinsky: *Tinca tinca*

slovensky: *Lieň obyčajný*

anglicky: *Tench*

německy: *Schleie*

řád: *Máloostní*

čeleď: *Kaprovití*

Doba hájení: není stanovena

Zákonná míra k lovu: 20 cm

Lín je nádherná středně velká zelenavá ryba s jemnými šupinami pokrytými silnou vrstvou slizu. Žije v zarostlých stojatých vodách téměř na celém území naší republiky. Na Humpolecku se vyskytuje hojně například na Trnávce, v okrajových mělkých částech. Přímou v Humpolci měl v padesátých letech hlavní domoviště v rybníku Másílko. Lín má mezi našimi rybami zvláštní postavení. Mnozí rybáři ho milují, pro jiné je příliš malou a neatraktivní rybou. Přesto je posezení v zátocích zarostlé stulíky a obklopené rákosím v očekávání nimravých záběrů línů neopakovatelným rybářským zážitkem. Pro nás je ulovení lína podobně pohádkové, jako když rybář chytil zlatou rybku.

Rybí obsádka zarostlých stojatých vod nebývá příliš pestrá. Z několika málo našich původních ryb, které toto prostředí vyhledávají, bychom sotva našli typičtější druh, než je lín obecný. Jeho existence je s bohatými porosty vodního rostlinstva nerozlučně spjata a ačkoli ho díky vysazování najdeme v různých typech vod, dá se říci, že mimo mělké prohráté a zarostlé vody spíše jen přežívá. Jako všechny kaprovité ryby má lín sedm v jeho případě zaoblených ploutví, požerákové zuby a co se potravy

týče, dal by se označit za všežravce se sklonem upřednostňovat drobnou živočišnou potravu. Živí se hlavně larvami hmyzu, měkkýši, korýši apod. Na řekách jsou za zvýšené vody oblíbenou potravou línů žížaly, které jsou i úspěšnou nástrahou při lovu tohoto druhu na udici.

Dorůstá délky přes 60 cm a váhy do 6 kg, ale nejčastěji narazíme na líny velké 20-30 cm vážící pod 1 kg. V ideálních podmínkách se dožívá asi 19 roků.

S poznáním lína většinou nemá problém ani nerybář, protože kombinace zeleného zbarvení boků, jemných hluboko vrostlých šupin a smutných načervenalých očí prakticky neumožňuje záměnu s jiným druhem.

Krutá zima nebo vedro, línovi je to fuk

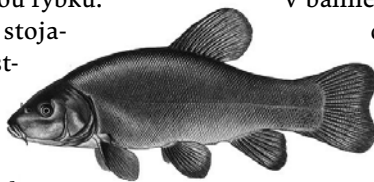
Lín obecný je druhem, který je extrémně přizpůsoben k životu v mělkých zarostlých vodách. S tím souvisí jeho odolnost vůči nedostatku kyslíku, schopnost přežívat zimu pod tlustým ledovým krunýřem zahrabaný

v bahně nejhlubší části tůně a podobné chování za letních veder, kdy upadá do stavu

jakési netečnosti nebo se rovněž zahrabe. Líni žijící v hlubokých zarostlých tůních jsou zbarvení

skoro do černa, naopak líni žijící v lokalitách s dostatkem světla bývají zeleno-nazlátlí, tedy podstatně světlejší.

Jeho hlavním predátorem bývá štika, která na rozdíl od většiny ostatních dravců v zarostlých mělkých vodách výborně prospěruje. A právě v hustých porostech dokáže být lín natolik nenápadný, že pozornosti





PŘÍRODNÍ BOHATSTVÍ NA HUMPOLECKU

dravců do značné míry uniká. Líni žijí většinou samotářsky nebo v malých skupinkách. Pohlavní dospělosti dosahují obě pohlaví někdy už ve třetím, ale častěji ve čtvrtém roce života. Výtěr probíhá v závislosti na teplotě vody, která musí překročit 18 °C. Výtěr je dávkový a probíhá ve dvou až třech vlnách. Může k němu dojít už v květnu, ale často daleko později, výjimečně až v srpnu.

Ačkoli je lín velmi odolnou rybou, nedá se říci, že by vytvářel početné populace a v našich vodách výborně prosperoval. Možná jeho stavy klesají v důsledku masového vysazování kapra, možná se při stávajícím rybářském tlaku nestačí populace línů obnovovat. Každopádně se jedná o druh, kterému by měla být věnována vyšší pozornost než dosud.

Maso lína je považováno za velmi chutné. Pouze fakt, že nedorůstá výraznějších rozměrů, snižuje hodnotu lína v očích těch

rybářů, kteří se za každou cenu musí chlubit velkými úlovky. Z těchto důvodů u nás zřejmě boduje stále nejvíce kapr. V Německu, Rakousku a Itálii je ale oblíbený daleko víc. Dokonce je chutí přirovnáván ke pstruhu americkému duhovému. Proto se od nás v hojně míře líni vyváží i do zahraničí. Byly vyšlechtěny zlaté a modré barevné odchylky. Uměle byli získáni kříženci s kaprem, tolstolobikem bílým a tolstolobcem pestrým.

Při kuchyňských úpravách lína je vždy nutno pamatovat, že kůže lína je velmi silná a šupiny velmi jemné a hluboce zasazené. Proto se lín někdy stahuje, nikdy však neškrábe! Šupiny při tepelném zpracování změkknou a při jídle nevadí. Lína upravujeme, stejně jako kapra, například na kmíně nebo po mlynářsku, výborný je i na grilu nebo na ohni. Z malých línů se připravuje velmi chutná rybí polévka.

Linda a Martin Sýkorovi

POLÉVKA Z LÍNŮ

Ingredience

asi ½ kg línů
kořenová zelenina
květák, cibule
60 g másla
2 lžíce mouky na jíšku
pepř, muškátový květen žlutek
petrželka
smažená houska

Postup:

Očištěné a vykuchané líny rozkrájíme na kousky, dáme do hrnce s částí kořenové zeleniny, osolíme a vaříme.

Poté scedíme a do vývaru přidáme zbývající kořenovou zeleninu nakrájenou na nudličky a květák na kousky. Pro zvýraznění chuti můžeme zeleninu předem osmahnout na kousku másla. Na másle uděláme cibulovou jíšku a přidáme do polévky. Uvařené ryby přebereme, odstraníme kůže a kosti a maso vrátíme zpět do polévky. Přidáme muškátový květ a povaříme. Nakonec metličkou zamícháme žlutek a polévku už dál nevaříme.

Dochutíme petrželkou a podáváme s osmaženou houskou.

Dobrou chuť.



REV. KAROL SALVA ZÁKAZNÍKEM KARLA KOCIANA

V prosincovém Zálesí roku 2015 jsem psal o zajímavém zákazníkovi humpolecké zasilatelské firmy Karla Kociana - profesoru a osobnosti považované za objevitele čtyř krevních skupin Janu Janském. Dnes si představíme dalšího zajímavého zákazníka, avšak s jeho nešťastným koncem. Zároveň se jedná o doklad, že tato humpolecká firma mohla dodávat své zboží i do USA.

Dne 30. ledna 1913 vyřizovala Kocianova firma objednávku zasláním sáčku a 2 vzorníků pánských látek na adresu: „Rev. Karol Salva, 2139 W 14 th. Str., Cleveland, Ohio, Nort – America“. To se událo na základě Salvou zasláního Kocianova originálního objednávacího lístku. Známkou je z něj bohužel stržená, ale poštovní razítko je dobře čitelné a uvádí datum 19. ledna 1913 v 11 PM s domicilem Cleveland, Ohio. Text zní: „Veľactený Pane! Rád by som mal vzorky Vašich látok pod č. 1. a 5. poznačených. Tu v Amerike nemožno dostať pravé vlnené látky. Srdečný pozdrav! Váš K. Salva.“ Na druhé straně jsou podtrženy následující vzorky: „1. Humpolecké lovecké lodeny: hladké, vzorkované, nepromokavé na peleriny. a 5. Černé látky salonní.“

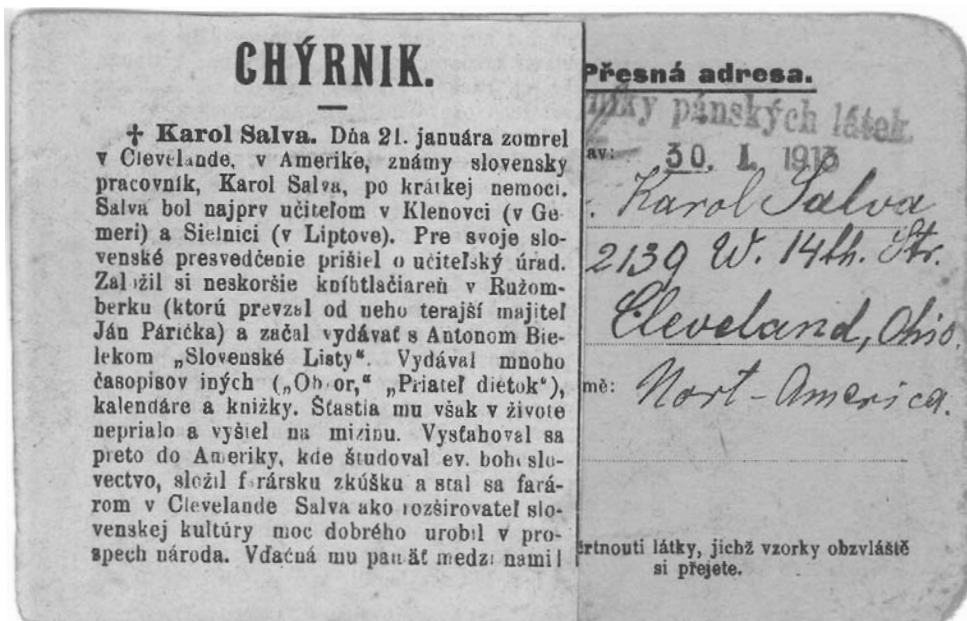
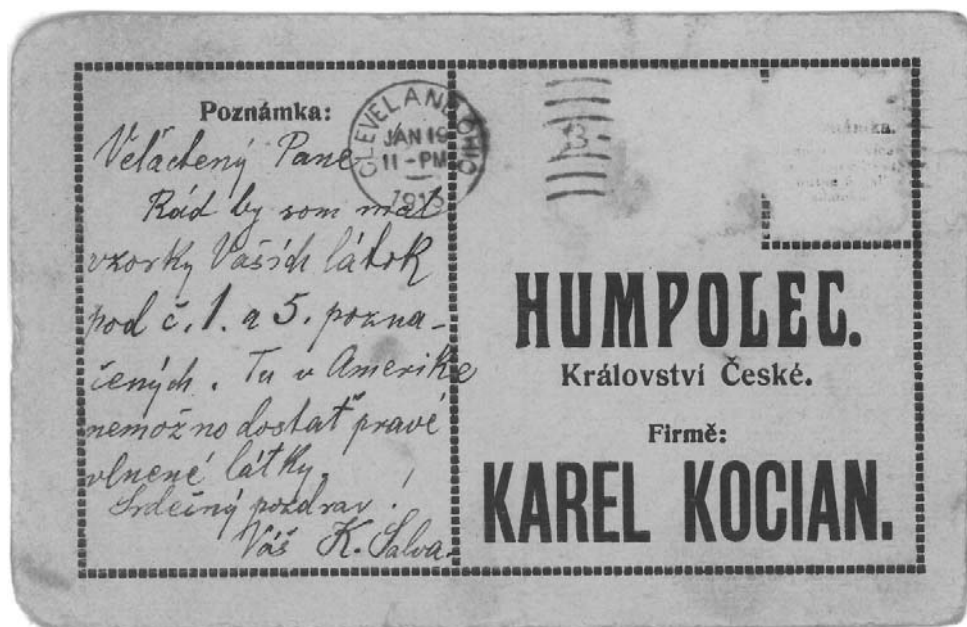
Na samotný objednávkový lístek je jednou stranou přilepen výstřížek se Salvovým nekrologem.

Kdo byl Karol Salva? Karol Salva se narodil 11. srpna 1849 v Liptovské Sielnici a byl to významný slovenský národní buditel, učitel, spisovatel (používal též pseudonymy Čebratský, Karol Častolovský, Peter zo Žulotyňa), tiskař, vydavatel a evangelický kněz. Zpočátku působil jako učitel, ale pro své panslovanské aktivity byl suspendován. Vyučil se tedy tiskařem, zařídil si tiskárnu a začal vydávat mj. „Slovenské Listy“ a další časopisy,

ale i kalendáře a knížky. Provozoval též knihkupectví. Byl propagátorem česko-slovenské vzájemnosti, byl např. i vedoucím učitelské delegace na Národopisné výstavě v Praze 1895. (Zde mohl hypoteticky poznat Karla Kociana, resp. jeho firmu, který se jí účastnil také, a mimo jiných památek se dochovala Kocianova průkazka z této výstavy.) V roce 1896 připravil spolu s dalším propagátorem česko-slovenské vzájemnosti Karlem Kálalem (1860-1930) česko-slovenský a slovensko-český slovník. (Karla Kálala jsme si na stránkách lednového Zálesí v roce 2014 připomněli v souvislosti s jeho předpokládanou návštěvou Humpolce a jím zasláným pohledem s Orlíkem a věnováními do knih továrníka Františka Jokla.) Pro své názory a činnost byl uherskými úřady pronásledován, zkrachoval a byl donucen odejít do Ameriky (1909). Tam absolvoval teologické zkoušky a po vysvěcení působil jak evangelický farář. Povolání kněze se mu stalo osudným. Ještě 19. ledna 1913 prošel clevelandskou poštou jím psaný lístek s objednávkou látek na Karla Kociana do Humpolce. Následně šel pokřtít novorozence, ale v neznámém domě otevřel špatné dveře, které vedly do sklepa, spadl ze schodů a na následky zranění dne 21. ledna 1913 zemřel. Pohřben je a jeho náhrobní kámen je dochován na clevelandském Brooklyn Heights Cemetery. Zásilka humpoleckých látek nemohla tedy svého zákazníka v USA již nalézt.

Dnes jsme si představili dalšího významného zákazníka humpolecké firmy Karla Kociana, kterému v době odeslání objednávky zbývalo posledních pár hodin života, a v Humpolci byla vyřizována již po jeho úmrtí.

Vladimír Staněk



Obě strany objednávkového lístku firmy Karla Kociana s vlepeným Salvovým nekrologem.



Poslední stránky Zálesí patřily často rubrice „KRONIKA“, kratším, mnohdy naprosto rozdílným aktuálním zprávám o dění v Humpolci a okolí. A nebyly to jen zprávy radostné, jak se můžeme dočíst v kronice z května 1930.

Připravil: Jaroslav Machotka

KRONIKA

Akad. sochař Čeněk Vosmík, humpolecký rodák, tvůrce uměleckých soch Kristových a světců pro kostely, reliéfů, madon, dětských podobizen, náhrobků, dekorativních (ozdob.) soch, alegorických postav, dožil se dne 5. dubna t.r. své sedmdesátky. Přejeme milému jubilantovi, aby se dočkal ještě dlouhé řady let ve zdraví, mohl pokračovati ve své práci a těšiti se ze svého krásného životního díla. R.

Živnostenská záložna v Humpolci vydala k jubileu svého šedesátiletého trvání přehlednou zprávu o činnosti v ročence pro rok 1930. Je z ní zjevno, kterak záložna v posledním desetiletí ve zvýšené míře kovala své dobré poslání na prospěch průmyslové, zemědělské i obchodní podnikavosti a hospodářské činnosti vůbec. – Záložna prošla bez nehod a ztrát dobou ustalování měny, její svědomitá správa se vyhnula všem ztrátám v době neblahého úpadku Moravsko-slezské banky. Za posledních 10 let vyspěla Živnostenská záložna v peněžní ústav, který se řadí svým významem, svým jméním, svými fondy k nejpřednějším peněžním ústavům Českomoravské vysočiny. Proti 4,000.000 Kč vkladů počátkem roku 1920 má dnes 13 ½ milionů Kč vkladů, rezervní fondy činí nyní 1,700.000 Kč. – Dle svých výtěžků zvyšovala správa záložny dary kulturním a humanitním podnikům. V posledním desetiletí vyplatila na různých podporách 154.340 Kč, umožnila svou ochotou a podporou stavbu nové sokolovny, podělila školní mládež v Humpolci

vkladními knížkami s počátečním vkladem a posílila tak myšlenku spořivosti mládeže atd. – Přejeme správě záložny k její další ušlechtilé činnosti mnoho zdaru. R.

Úrazy a neštěstí při jízdě automobily a na motocyklech vzrušily v poslední době několikrát obyvatelstvo našeho města a okresu. Dne 13. dubna t.r. na silnici v ostré zatáčce u Želiva převrhlo se auto, jež řídil humpolecký obchodník J. Podoba. Utrpěl zlomení levé ruky nad loktem, ostatní spolucestující vyvázli s lehčími odřeninami. – V pátek 2. května t.r. převzal v Olomouci nový motocykl značky Terrot 21letý syn K. Bauera, obchodníka v Humpolci, a vracel se na něm domů. U Prostějova se sesmykl motocykl na vrstvě silničního prachu a jezdec pádem s motocyklu se zabil. – I při opatrné jízdě není vyloučena nehoda. Nelze schvalovati, vidíme-li často na zdejších silnicích ujížděti naši mládež s největší prudkostí na obyčejných kolech, zatížených dvěma, ba dokonce i třemi jezdci. V zatáčkách silnic i jinde při náhlých sklonech jízdní dráhy hrozí jí nebezpečí pádu, zranění nebo i zabití, ale i nebezpečí srážky s automobily. Svou prudkou jízdou ohrožují i chodce. Tento nešvar neměl by se trpěti. R.

Okresní péče o dítě v Humpolci v r. 1929 ve svých 15 výborových schůzích učinila důležitá usnesení o úpravě stravování dětí ze státní podpory, o rozdělení okresních podpor lidem, postiženým zimou v roce 1929, o založení nadace ředitele Jos. Berendy (6000 Kč),



CO SE PSALO V ZÁLESÍ PŘED 90 LETY

o založení Masarykova jubilejního fondu sociálního.

Stravovací odbor obdržel od ministerstva zásobování 12.000 Kč a z nich poskytl 9.652.10 Kč 7 školním osadám na 17.036 porcí mléka, kaka, pečiva pro 554 dětí. Zbytek peněz předán do příjmů pro r. 1930.

Humánní odbor okresního zastupitelstva svěřil Okresní péči 18.000 Kč. Z tohoto přídělu bylo poděleno 225 rodin a 32 osob starších 60 let.

Ošacovací odbor podělil 239 dětí, z nichž obdrželo po úplné soupravě obleku 154 dětí.

Ochrana matek a kojenců rozdala množství prádla, cích, plen, pokrývek, Vydrovy moučky, mýdla atd.

Poradna matek vykazuje 452 návštěv za 47 dní (středy) za přítomnosti okres. lékaře dra J. Louckého.

V útulně je v péči 1 chráněnců spolku, v různých ústavech 4 chráněnců, u venkovských rodin 14 chráněnců.

Podpora od spolku dostává 21 rodin.

Tento stručný výtah z jednatele zprávy podává doklad o úspěšné činnosti Okresní péče, která zasluhuje účinné podpory veškeré naší lidumilné veřejnosti. R.

NÁBYTEK

VÝROBA PRODEJ

Olešná u Pelhřimova

Po-Pá 9-17, So 9-12

tel.: 724 813 534 • www.nabytek-olesna.com

*Na ploše 4000 m² největší výběr bytového nábytku
na Vysočině za bezkonkurenční ceny.*



**Na prodejně vystaveno
102 sedacích souprav**



Níže uvedené zprávy vychází ze záznamů obsažených v knihách č. 93 a 96 (záznamy výkonu obecní policie z let 1893 až 1913) v Archivu města Humpolce, který je uložený ve Státním okresním archivu v Pelhřimově. Poznejte, k jakým událostem došlo v Humpolci v době vlády císaře Františka Josefa I.

Připravil PhDr. Pavel Holub

KVĚTEN

Před 126 lety 15. května 1894 zaznamenal Josef Daníček stížnost na „děti Urbanovy, kteří dělají výtržnost na veřejných silnicích a nedají pokoje obecnství jdoucím po procházce. Házejí pískem po lidech a v lesích obecních dělají podle udání obecních hajných náramnou škodu.“

Před 125 lety 3. května 1895 přistižen byl Antonín Kubata a Antonín Diviš, kteří od Morice Šamana vozili po městě bagouny. Také jeli od Rudolfa Závodského s bagouny, a „tím rušejí nedělní a sváteční klid a obecnstvo se na to zlobí“.

Před 126 lety 5. května 1896 strážník Vosátko a Průcha konfiskovali prase, které nebylo zabito na jatkách a zvěrolékařem prohlédnuto. Drob a střeva byly nalezeny u starého Medka v krámě. Celé prase bylo nalezeno v bytě starého Medka, v posteli přikryté peřinami. František Medek, řezník, prase koupil v Záhoří od rolníka Zemana za 7 zlatých 50 krejcarů a sám jej domu přinesl.

Před 126 lety 29. května 1896 ráno po 7. hodině služka pana Vojtěcha Ulmana v domě pana Jindřicha Nápravníka, z prvního poschodí, vyhodila smetl oknem na chodník. „Právě se ubíral kolem lékař, pan Bidrman, a na něho to hodila.“

Před 125 lety 30. května 1895 při večerní obchůzce městem přistihl strážník Průcha nevěstku Terezii Jirákovou, která se městem potulovala za příčinou nekalé živnosti. Ta samá jest bez přístřeší a povaluje se ve dne i v noci v polích, přičemž panu Antonínu Smrčkovi dne 30. května poválela žito.

Před 110 lety 9. května 1910 večer při obchůzce městem strážník Průcha zjistil, že někteří obchodníci nechávali po 20. hodině otevřené své obchody a prodávali své zboží. „Upozornil jsem je na to, že mají zavírat, a mnozí se mi smíchem odpovídali, že nejsou povinni a sice z toho důvodu, že mají obchod potravinářský a že si odběratele obsluhují sami.“

Před 109 lety 30. května 1911 oznámil Kašpar Závodský, ekonom, že „manželka Jana Vrány, nádeníka z čp. 158, mu stále pásla kozy na louce. Závodského dělník přistihl Vránovou při pasení. Kozu jí zajmul a chtěl ji odvést do radnice. Vránová však mu kozu na cestě z ruky vyrvala a jemu vyhrožovala. Poněvadž rodina Jana Vrány dělá stále škody (jest cizímu majetku nebezpečná), na základě čehož byli z obce vypovězeni, dosud se však neodstěhovali, žádá pan Závodský, by byl učiněn s rodinou Jana Vrány konec jeho bydlení ve městě.“



FYZICKÉ TRESTY VE SKALSKÉ ŠKOLE

Fyzické tresty nebyly sice podle předpisů jako výchovný prostředek ve škole připuštěny, ale časté stížnosti rodičů na užití tohoto výchovného „prostředku“ svědčí o jiné praxi.

Slavné okresní školní radě v Humpolci, stěžujeme si [!] do jednání třídního učitele II. třídy zdejší školy pana Bohuslava Erberta, poněvadž tento v důsledku nepatrných chyb v jich úlohách trestá dívky šlehaním rákoskou přes ruce, a to tak hrubým způsobem, že utlé jich ručky ještě po několika dnech nesou bolestivé stopy moderní výchovy pana učitele.

Prosíme slavnou okresní školní radu o zamezení tohoto nešvaru znamenáme se v nejhlubší úctě.

Anna Fakarová, [Skála] č. 12, Barbora Burdová č. 8, Anežka Voplakalová

Dne 2. března dostavily se [Anna Fikarová a Anežka Voplakalová] Anna Fikarová – praví, že Marii Fikarovou vyplatil 2x, protože neuměla ve slohu (písmena si spletla). Anežka Voplakalová praví, že Marie Voplakalová měla chyby v počtech. Dostala 2x přes ruce. Žádáme, aby nám děti ve škole tělesně trestány nebyly, potrestáme je samy. Jiného přání ani stížnosti nemáme. Barbora Burdová je nemocná.

Aktum dne 5. III. 1919

Dostavil se pan Bohuslav Erbet. Obeznačen s udáním vypovídá: „Nikdy jsem hrubým nebo příkrým způsobem děti ne-

trestal, jednalo se mi vždy jen o morální účinek na děti, zahanbení apod. Našel jsem ve škole velkou nekázeň, vzdorovitost zvláště u Burdových dětí. Děvče jejich z 1. třídy, kde jsem suploval za pana řídícího, řeklo: „Jestli mi učitel něco udělá, řeknu to mamince, ta dojde na inspektora, ten mu dá.“ To jsem ji před tím ani nenapomínal, ani netrestal, patrně si to přinesla z domu. Děti mi to žalovaly. Napomenul jsem ji za to, nijak jsem ji netrestal.

Dvěma dětem stěžovatelek (Voplakalové a Vopršalové) jsem našel při vyučování lístky, kde si psaly, že byly u muziky, že se vytančily. Pohrozil jsem jim špatnými známkami z mravů, protože jsme to výslovně zakázali. To byl také dle mého mínění důvod udání, které napsal jistý pan Kučera, který z důvodů spolkových je proti mně zaujat.

Správě školy ve Skále,

u věci shora opáčené nenalezla okresní školní rada ve sborovém zasedání dne 2. března 1919 důvodu k disciplinárnímu jednání, nicméně připomíná, že platná ustanovení nepřipouštějí tělesného trestání žáků v žádné formě a míře a vybízí, aby toho bylo ve vlastním zájmu klidu učícího co nejprísněji šetřeno.

V. Vaniš



SPOR O POZDRAV VE LHOTICÍCH

Naší představě o „vážené“ škole a „neotřesitelné“ autoritě učitele v době první republiky jistě neodpovídají události ze Lhotic. Na příkladu pozdravu můžeme sledovat proměny společnosti ve venkovském prostředí.

Protokol sepsaný dne 6. prosince 1926 před správou školy ve Lhotici se žáky II. třídy Josefem Michalíčkem, Antonínem Rokosem, Edvardem Gavorkem, Rudolfem Martinů za přítomnosti třídního učitele Jindřicha Hadravy a správce školy Jaroslava Kotna o vzkazu Václava Poláčka ze Lhotic č. 20.

Žák Josef Michalíček vypovídá: „Šli jsme dne 23. října tohoto roku ze školy domů. Za Vrchy u silnice jsme potkali pana Václava Poláčka ze Lhotic č. 20. Všichni jsme jej pozdravili slovy: „Dobré odpoledne!“ a některý z nás řekl: „Dobrý den!“ On odpověděl: „Dej to Pán Bůh.“ Zastavil nás a ptal se: „Hoši, kdo vás to učí říkat dobrý den?“ My odpověděli, že pan učitel. On na to pravil: „Tak řekněte tomu panu učiteli, že mu Poláček ze Lhotic vzkazuje, že je proto vůl.“

Ostatní nahoře psaní žáci vypovídají úplně stejně a souhlasně. Po zapsání všichni vlastnoručně podpisují.

Jan Koten, zatimní řídící učitel jako zapisovatel

Vypovídající: Josef Michalíček, Rokos Antonín, Gavorek Eduard, Martinů Rudolf, Kameš František

Jindřich Hadrava

Okresnímu školnímu výboru v Humpolci,

předkládá se v příloze protokol sepsaný o urážlivém vzkazu Václava Poláčka, domkáře ze Lhotic č. 20 se žádostí, aby byl jmenovaný i tamním úřadem vyšetřen, aby pak to vyšetření bylo podkladem k dalšímu soudnímu zakročení [za] uraženého učitele Jindřicha Hadravy.

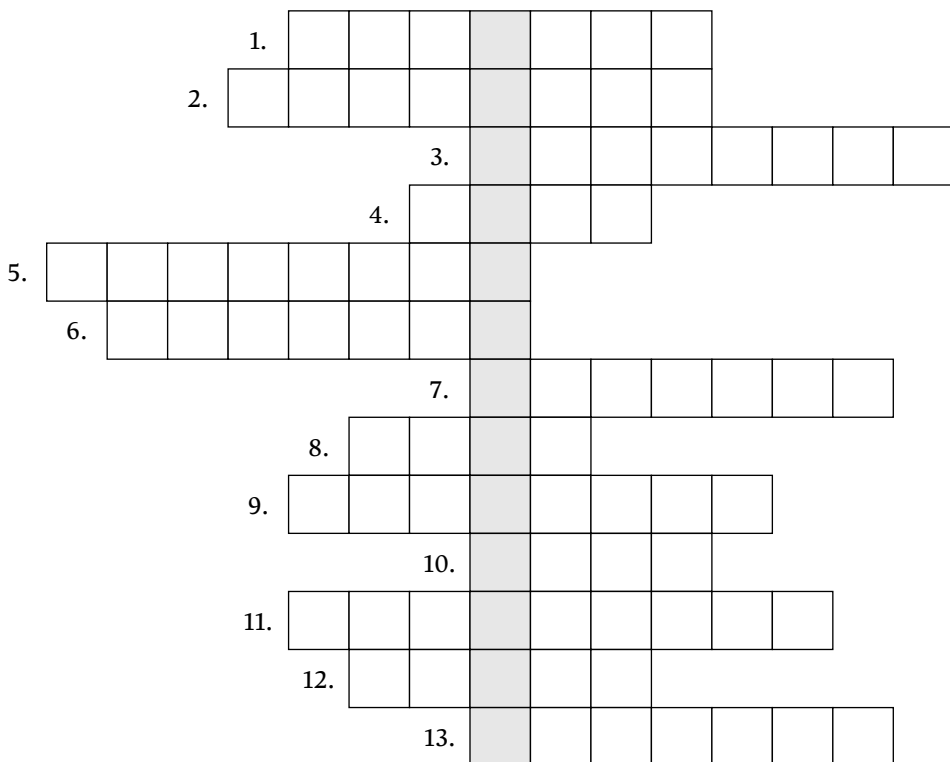
Správa školy podotýká, že podobný případ už se zde stal. Jiný občan vzkázal po dětech, že učitel jejich je trouba, a to bylo prominuto. Podruhé však promíjeti není možno, poněvadž se všechny tyto vzkazy dějí po žácích, je tím snižována učitelova autorita, kázeň a škola samotná upadá v nevážnost. Jest zajisté trapné poslouchati takové vzkazy vyřizované samotnými žáky. Aby se už podobné případy neopakovaly, jest nutno zakročiti v tomto se vším důrazem.

Jaroslav Koten, zatimní řídící učitel

PhDr. Pavel Holub



SLAVÍME 75 LET OD OSVOBOZENÍ



1. Část Prahy, kde se nacházela (i dnes se nachází) věznice, kde byli popraveni i humpolečtí obyvatelé roku 1942
2. Německá varianta pro název města Humpolce
3. Jed, který užil Hermann Göring či Heinrich Himmler
4. Skupina obyvatel, která byla cíleně nacisty perzekuována
5. Příjmení humpoleckého starosty, který byl popraven na počátku července 1942 (stejně jako příjmení antropologa a humpoleckého rodáka)
6. Koncentrační tábor v Čechách, odkud byli židé následně deportováni
7. Koncentrační tábor na území dnešního Polska (Auschwitz)
8. Nejvýraznější představitel nacistických myšlenek v Humpolci (křestní jméno Jan); taktéž německy zvěřina
9. Příjmení zastupujícího říšského protektora působícího v Čechách v letech 1941-1942
10. Při totálním nasazení byli lidé např. ročníku 1921 nasazení do „Reichu“, česky do ...
11. Název německého města, kde byli po 2. světové válce odsouzeni hlavní představitelé nacistického Německa
12. Příjmení protektorátního prezidenta, který jinak v letech 1925-1938 zastával post předsedy Nejvyššího správního soudu
13. Říšský ministr vnitra a organizátor hromadného vyvražďování židů

Řešení najdete na str. 30

PhDr. Pavel Holub



TÁBOR BUDE!

Přestože nám minulé týdny přichystaly starostí více než dost a chvílemi by se mohlo zdát, že krom roušek, dezinfekce, karantény, bezpečné vzdálenosti, počtu provedených testů a počtu nakažených osob nic jiného snad ani neexistuje, junácké středisko Orlík Humpolec započalo s radostnými přípravami na letošní skautský tábor.

Humpolečtí skauti tradičně táboří na sluněné louce v údolí Želivky nedaleko sedlické vodní elektrárny – jen několik minut chůze



proti proudu řeky. Toto tábořiště je od roku 1990, kdy se konal náš první tábor po novodobé obnově Junáka (tehdy ještě v narychlo sehnanych stanech bez podsad), využíváno každoročně. Výjimkou byly jen roky 2012, kdy se tábor konal společně s pelhřimovskými skauty na jejich tábořišti u Mladých Bříšť, a 2014, kdy se tábor konal na Orlověch. Stálé zázemí tábořiště tvoří táborová kuchyně, jídelna a sklad materiálu.

Český skauting je unikátní tým, že jako jediný ve světovém skautském hnutí (snad jen s výjimkou slovenských sester a bratrů) využívá k táboření originální český vynález – podsadové stany. Ty se staly nezaměnitelnou značkou českých výprav na světových jamboree (celosvětová setkání skautů).

Poprvé byly podsadové stany použity v roce 1913 na skautském táboře, který u Pelíškova mostu poblíž Kácova na řece Sázavě vedl Jan Pulkrábek. Louka, na níž tento tábor stál, byla totiž podmačená, a proto táborníci hledali způsob, jak zamezit vlhnutí slamníců od země. A nápad byl na světě...

Dnešní podsadové stany sestávají ze stánové plachty, vypnuté na konstrukci, která je upevněna na tzv. podsadu, tvořenou čtyřmi dřevěnými panely (stěnami) spojenými do čtvercového půdorysu, kdy čelní stěna podsady je opatřena vstupními dvířky. Podsada je pro delší táboření na jednom místě velmi praktická v tom, že výrazně zvyšuje užitečný prostor stanu, chrání táborníky před vlhkem a chladem, neboť umožňuje použití vyvýšených lůžek, a usnadňuje uložení tábornického vybavení a udržení pořádku ve stanech.

I naše středisko využívá k táboření podsadové stany, které však i přes patřičnou údržbu a uskladnění nyní dosluhují, a je třeba je postupně obměnit. Velkou pomocí nám v tomto směru byla dotace z programu Podpora v oblasti ostatní zájmové činnosti, kterou nám poskytlo Město Humpolec a díky níž jsme mohli objednat





sedm nových stanů. Rovněž nám pomohl finanční dar od společnosti Rodinný pivovar BERNARD a.s., který nám umožnil pořídit další dva nové stany. Děkujeme.

Skaut je veselý myslí! Tak zní jeden z bodů skautského zákona, a proto se ani v neisté době koronavirové nevzdáváme naděje. Tábor bude!

Tomáš Horký – Horymír

MÍSTNÍ AKČNÍ PLÁN ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ II NA HUMPOLECKU

PRACOVNÍ SKUPINA PRO ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI PODPORUJE TAKÉ OSVĚTU V OBLASTI LOGOPEDIE

Humpolecko je od začátku dubna loňského roku součástí projektu s názvem Místní akční plán rozvoje vzdělávání II na Humpolecku, zkráceně MAP II, jehož uskutečnění zajišťuje Místní akční skupina Společnost pro rozvoj Humpolecka. Finance, které do regionu plynou z Evropské unie, podporují gramotnost, kompetence a úspěchy každého žáka. O tom, jaké konkrétní činnosti se pro rozvoj žáků nebo i učitelů mohou uskutečnit, jednají odborníci ve čtyřech takzvaných pracovních skupinách a jednou z nich je právě i pracovní skupina pro rovné příležitosti. Její členové se na základě svých zkušeností z praxe věnují také tématu logopedie, se kterým se setkává stále více rodičů dětí zejména v předškolním období.

UMÍŠ SPRÁVNĚ VYSLOVOVAT?

Řeč je nejdůležitějším prostředkem v komunikaci člověka s člověkem. Není mu ale vrozená, a proto se jí musí učit. Je významným nástrojem, který užíváme k tomu, abychom navazovali vzájemné kontakty, dovídali se nové informace, sdělovali si své myšlenky, podělili se o pocity radosti a smutku. Podstatné také je, jak vše sdělujeme a zda je naše mluva česká, správná a čistá. Správná výslovnost je totiž důležitá pro všechny, jak pro malé, tak i velké. Výslovnosti se věnuje speciální obor zvaný Logopedie. Je to vědní disciplína zabývající se vadami komunikace a řeči na všech jazykových rovinách u všech věkových skupin.

Řečových vad je mnoho, ale v předškolním období, které je nejdůležitější pro rozvoj komunikace a řeči, je nejrozšířenější dyslalie a opožděný vývoj řeči.

Dyslalie znamená chybnou artikulaci jedné a více hlásek českého jazyka. Dyslalických dětí, bohužel, u nás rok od roku přibývá. Tyto děti, pokud se s nimi nepracuje, nemluví správně, a později ve škole mají problémy, kdy špatně rozlišují měkčení di, ti, ni s dy, ty, ny, sykavky ostré zaměňují za tupé – CSZ za ČŠŽ, chybně je slyší, splývají jim v jedno. Mají tak problémy s porozuměním, s rozlišováním hlásek, se čtením, psaním, ve sluchových cvičeních a také se spolužáky. Některé děti si vyhlédnou slabší (může se to týkat právě dětí se špatnou výslovností) a poté se jim posmívají nebo je jinak provokují. U těchto dětí se časem může objevit dyslexie – problémy se čtením, s písmeny. Dysgrafie – chybné psaní těchto hlásek, nebo dysortografie. To všechno se na ně „valí“, spolu se spoustou učení ve škole, a přitom to chtělo tak málo – řešit výslovnost co nejdříve doma v rodině a až poté jinde, například ve školce, kde by rodičům poradili, nebo s odborníkem. Stejně tak je tomu u druhé řečové vady, a tou je opožděný vývoj řeči, kdy děti do 2. až 3. let vůbec nemluví nebo jen vydávají zvuky. V dosti případech se u nich může později projevit právě dyslalie. Pokud se ale vše řeší správnou cestou, tak mohou jít do školy se správnou výslovností.

MÍSTNÍ AKČNÍ PLÁN ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ II NA HUMPOLECKU

Často k nám maminky přivedou tyto děti se slovy: „Budete to s ním mít těžké, vůbec totiž nemluví, ale vy si s ním poradíte.“ A když se jich zeptám, proč dítě nemluví, když rodiče hovoří česky a správně, často neumí odpovědět. Jak je možné, že dítě, pokud je zdravotně v pořádku, nemluví?

Může být hodně odpovědí:

- doma se mu nevěnují, rodiče jsou pracovně vyčerpáni a doma unavení;
- má dost sourozenců, tak ať se o něj postarají oni;
- žije v rodině, kde je hodně mluvních stimulů, vícegenerační rodina, a to znamená, že všichni za něj všechno řeknou, například: „Chceš napít, jo chceš, tak na.“ – nenechají mu prostor pro jeho vyjádření a dítě si pak pro sebe řekne: „Jéé, vždyť oni za mě všechno poví, tak proč já bych mluvil? Pro mě je to pohodlnější mlčet a jen si ukázat“;
- dost času tráví u televize, počítače nebo tabletu – rodiče tak mají klid. Tyto vymoženosti sice patří do naše současného života, ale přímou interakci „člověka s člověkem“ nám nikdy nenahradí. Televize si s dítětem nebude povídat, nebude odpovídat na jeho dotazy. Některé počítačové hlasové programy to sice umí, ale nikdy to není teplé lidské slovo;
- rodičům se líbí, že jejich dítě šišlá, vždyť je ještě malé a má na to nárok. Ano, to má, ale pokud šišlá v pěti letech, tak už jde o problém;
- internetoví rodiče: maminky si často myslí, že na internetu najdou odpověď na všechno. Více méně ano, ale jaké jsou to odpovědi, to už neřeší. Pokud začnou laicky vyvozovat jednotlivé hlásky, tak mohou napáchat velké škody a dítěti spíš uškodit než pomoci. Pozor na to.

Přitom to chce jen málo, věnovat čas svým dětem. V rámci MAPu se věnujeme otázkám právě logopedie a díky tomu vznikl i logopedický leták, jakési **desatero od dětí pro rodiče**, jak se naučit správnému vyslovování.

DESATERO OD DĚTÍ PRO RODIČE:

1. **Udělejte si na mě čas** – to nejdůležitější. Povídání, hraní, názornost, pravidla, malé povinnosti...
2. **Nešišlejte na mě** – nešišlat, ale nazývat vše pravými jmény; citoslovce ham, haf, bum, pá...
3. **Mluvte se mnou kdykoliv a o čemkoliv** – rozhovor, vyprávění, komentování všeho, co děláte a co vidíte...
4. **Ptejte se mě na cokoliv a trpělivě vyčkejte na odpověď** – naslouchejte jim, trpělivě počkejte, až vám odpoví, ptejte se jich na všechno, co dělají...
5. **Poslouchejte, co říkám** – vždy se vám snaží sdělit něco důležitého (pro ně), podporujte je v komunikaci, motivujte hravou formou, můžete trénovat sluch – rozlišování hlásek (měkčení, sykavky, dlouhé a krátké s).
6. **Vyprávějte mi příběhy a pohádky** – váš hlas je jim nejbližší, rozvíjejí tak fantazii a představivost. Povídejte si doma i venku...
7. **Prohlízejte si se mnou obrázkové knížky** – názornost je v tomto věku nesmírně důležitá, podle ní tak rozvíjejí zrak, paměť, soustředěnost, obrázky si pak vybaví v realitě + předčtenářská gramotnost, písmena, číslice, barvy, zvířata, věci, lidi, pohádky...
8. **Zpívejte si se mnou jednoduché písničky** – básničky, říkadla, rozpočítadla, které se rychle učí a pamatují. Jednoduché písničky (Prší, prší; Pec nám spadla; Skákal pes...) + rytimizace (vytleskávání, vydupávání), rodinná kapela – vařečky, lžičky, dřívka...
9. **Vše vysvětľujte pomalu** – děti vám musí dobře rozumět.
10. **Hrajte si se mnou, pohyb je spojený s řečí** – spontánně každý den, pohybové aktivity, jemná motorika, senzomotorika, grafomotorika...

Rodina je na prvním místě – tam všechno začíná. Nejdůležitější je děti správně motivovat a vše vykonávat hravou formou, tomu neodolá žádné dětátko a věřte, že i vás to bude bavit. Není od věci se občas vrátit do dětství a takzvaně „se

MÍSTNÍ AKČNÍ PLÁN ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ II NA HUMPOLECKU

vyblbnout“. Jsou to naše děti a my pro ně chceme jistě jen to nejlepší. Když jim denně vyčleníme pár minut času a budeme se jim plně věnovat i po stránce řečové, tak věřte, že se nám to vrátí. Čím dříve začneme řešit problém s řečí, ať už se nám bude zdát sebestmenší, tím lépe.

Pokud se ale problém řešit nebude, tak to odnesou především vaše děti, které se ve škole budou trápit a nakupí se na ně další problémy – v podobě posměchu spolužáků a kamarádů, neúspěchu ve vyučování, budou smutné, a to jistě nechceme.

To ovšem platí i pro dospělou populaci. Dospěláci si myslí, že se s jejich výslovností nedá v jejich věku už nic dělat, ale to není pravda.

I jim se nechá pomoci stejně jako dětem, stačí jen málo – chtít.

Na všechno se v dnešní době najde odpověď, takže pokud si nebudete jistí, tak se určitě poraďte s našimi odborníky, jejichž kontakty najdete na našem logopedickém letáku nebo na internetových stránkách projektu MAP.

Mgr. Lada VLČKOVÁ,

*MŠ Smetanova a vedoucí pracovní skupiny
pro rovné příležitosti MAP II*



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



Místní akční plán rozvoje vzdělávání II na Humpolecku, reg. č. CZ. 02.3.68/0.0/0.0/17_047/0011087

SLOVO HEJTMANA KRAJE VYSOČINA

Píšu tato slova jako obvykle s určitým předstihem. Jindy ovšem vím nebo alespoň tuším, jak bude svět kolem mne vypadat za necelý měsíc. Tentokrát je to jinak. Ještě nikdy jsme nezažili takovou situaci. Všichni se díváme i do blízké budoucnosti s určitou nejistotou. Koronavirová pandemie nás zaskočila. Už mnohé bylo o tomto fenoménu současnosti řečeno a napsáno. Přesto bych rád připomněl některé podstatné věci.

Prastará lidská zkušenost říká, že všechno zlé přináší i pozitivní momenty. Velmi mne potěšila solidarita našich občanů a jejich většinou disciplinovaný přístup k dodržování potřebných opatření vlády. Rovněž obětává práce všech, kteří nemohou zůstat v domácí karanténě, ale musí i dnes vykovávat svou důležitou práci. Zdravotníci, policisté, hasiči, armáda, pracovníci v sociálních službách, v prodejnách a v nejrůznějších dalších oblastech včetně výroby. Profese, které nemohou své činnosti omezit nebo vykonávat z domu, zabezpečují oběťavě běžný chod naší společnosti. Mnozí přitom tak činí nehledě na to, že přitom riskují své vlastní zdraví. Pomáhat si navzájem v těžké situaci je právě to nejcennější na lidské sounáležitosti. První dny domácích karantén to vypadalo, že

jaro prosedíme doma u televizí, ale během pár dnů si většina z nás uvědomila, že na to je teď nejméně vhodná doba. Naopak, je potřeba pomoci a alespoň co já mám zkušenost ze svého okolí – každý dělá, co umí a co může. Starostové okamžitě zareagovali a začali pomáhat občanům ve svých obcích. V mnohých z nich na Vysočině funguje koordinované dobrovolnictví, starostové se starají především o ty nejohroženější, seniory, ale ne jenom o ně.

Přes všechny dílčí nedokonalosti se také ukázala kvalita fungování našeho zdravotnictví, i celé společnosti. Rád bych poděkoval všem, kteří se zapojili do práce pro své spoluobčany – ať v rámci své profese nebo dobrovolnictví. Dnes ještě nevím, jak bude šíření nákazy pokračovat a co vše nás čeká. Musíme počítat s určitým nepohodlím, omezením věcí, které byly běžnou součástí našich životů. Ale věřím, že dokážeme tuto nestandardní situaci zvládnout a vyjdeme z ní silnější a s novými znalostmi, dovednostmi a poznáním, že na to nejsme sami.

Přeji vám do dalšího období hodně sil, pevné zdraví a stále více pozitivních zážitků i v této celosvětově složité době.

*Jiří Běhounek,
hejtman Kraje Vysočina*

COVID-19: JSME V TOM SPOLEČNĚ



DOUFEJ V NEJLEPŠÍ A OČEKÁVEJ NEJHORŠÍ

Doporučení pro zachování psychické pohody po dobu pandemie a nouzového stavu

1) Sledujte informace!

Snažte se získávat informace, a to především z oficiálních zdrojů (např. veřejnoprávní rozhlas a televize, internetové stránky státních úřadů a institucí, místní rozhlas, vyhláška obecního úřadu, informace od Vašich ošetřujících lékařů apod.). Tímto si zajistíte odpovídající a aktuální povědomí o vzniklé situaci, které vám pomůže lépe se jí přizpůsobit

2) Sdílejte pravdivé informace!

O pravdivé a aktuální informace se podělte se svým okolím, především s těmi lidmi, kteří k nim mají ztížený přístup (např. staří lidé, cizinci, lidé s komunikačním omezením apod.). Přitom se vyvarujte šíření neověřených či dokonce poplašených zpráv. Mluvte s dětmi o zprávách, které slyší, a ujistěte se, že informacím správně rozumí.

3) Respektujte oficiální informace, doporučení a pokyny!

Během působení jakékoliv neobvyklé situace respektujte oficiální informace a doporučení. Řiďte se zejména pokyny zdravotníků, policistů, hasičů, představitelů a pověřených pracovníků státní správy a samosprávy.

4) Snažte se sami přispět ke zvládnutí situace!

Během pandemie mohou být některé složky zdravotnického a integrovaného záchranného systému přetížené vlivem množství požadavků po jejich službách. Snažte se tedy sami o sebe a své blízké postarat co nejvíce.

5) Buďte aktivní a pozitivně nastavení!

Vaše aktivní a pozitivní nastavení Vám může v této zátěžové situaci pomoci rozptýlit pocity bezmoci. Využijte období, kdy nemůžete provádět své běžné činnosti, na věci, které jste pro nedostatek času odkládali – drobné opravy, uspořádání fotoalb, přerovnání šatníku atp.

6) Spolupracujte, udržujte ducha pospolitosti!

Při respektování přijatých vládních nařízení, a pokud je to vzhledem k přijatým opatřením možné, pomáhajte také ostatním lidem ve svém okolí, především těm, kteří to nezvládnou sami (lidé staří, nemocní, s postižením apod.). Pomoc přitom nemusí být pouze materiální a praktická, ale i psychická - emoční podpora je důležitou součástí úspěšného zvládnutí jakékoliv neobvyklé situace. Přispívá k pocitu sounáležitosti s druhými, pocitu vlastní užitečnosti a moci vyrovnat se situaci.

7) Nebojte se říci si o pomoc!

V důsledku šíření nákazy se nemusí vyskytnout pouze zdravotní problémy, ale v důsledku přijatých opatření i problémy psychické, materiální či finanční povahy. Sledujte v médiích informace o kontaktech na příslušnou odbornou pomoc a nebojte se ji využít.

COVID-19: JSME V TOM SPOLEČNĚ



JSME S DĚTMI MLUVIT O KORONAVIRU

doporučení pro nouzový stav

Děti jsou velmi vnímavé a už od batolecího věku jsou schopné poznat podle chování svých rodičů, že něco není v pořádku a věci se dějí jinak, než jsou zvyklé. Zvláště předškolní děti a děti mladšího školního věku mohou na základě zaslechnutých informací vytvářet vlastní fantazie, které mohou být pro dítě ohrožující. U dětí se objeví strach, mohou být náladové a vyžadovat Vaši pozornost více, než je obvyklé. To je přirozená reakce na napětí, které děti kolem sebe cítí. Děti mají různé potřeby podle věku. Na tomto místě uvádíme univerzální principy pro různé věkové skupiny.

- 1) **Dětem pomáhá zachování rutiny.** Rutinní průběh dne dává pocit bezpečí. I když je zavřením škol rutina narušena, měly by se děti každý den ráno převléknout, umýt, v určitý čas si sednout k úkolum, dodržovat čas jídel, čas usínání atd.
- 2) **Dodáváme pocit bezpečí.** Děti, které vyjadřují obavy o zdraví své nebo svých blízkých, potřebují slyšet od dospělých, že všichni dělají, co mohou, aby zůstali zdraví a aby se nemoc nešířila. Dětem připomínáme, že samy mohou přispět k zachování zdraví tím, že si budou mýt ruce, zakrývat si ústa při kašli a používat ochranné pomůcky.
- 3) **Omezujte sledování zpráv,** pokud jsou přítomny malé děti. Děti mohou informace, kterým nerozumí, znejistit. Pokud zprávy společně sledujete, vysvětlujte význam slyšeného.
- 4) **Vysvětlujte šíření viru věkově přiměřeným způsobem.** Informaci pro děti najdete například na stránkách České televize – kanál Děčko. S dětmi, které se již pohybují na sociálních sítích, sledujte, z jakého zdroje informace čerpají. Učte děti poznat věrohodné zdroje – stránky Státního zdravotního ústavu nebo veřejnoprávních médií. Vyvracejte mýty nebo poplašné zprávy.
- 5) **Věnujte čas usínání.** Čtení pohádek, vyprávění a mazlení před spaním dítě uklidní. Dobrý spánek je důležitý pro psychické i fyzické zdraví.
- 6) **Buďte pozorní k projevům nepohody** Vašeho dítěte. Odpovídejte na otázky dítěte, povídejte si s ním a dopřejte mu fyzickou oporu. Některé děti budou klidnější, pokud přechodně budou spát v posteli se svými rodiči. Přechodně na tom není nic špatného.
- 7) **Bavte se s dětmi humorem,** který se šíří sociálními sítěmi. Humor je jedním ze způsobů, jak čelit zátěži a strachu.
- 8) **Sdílejte s dětmi i pozitivní zprávy** – o tom, jak si lidé v nouzi pomáhají. Starší děti se do pomoci budou chtít zapojit. Můžete spolu s nimi vymyslet, jak můžete pomoci – například pokud nemůžeme navštívit babičku v domově důchodců, dítě může namalovat obrázek nejen pro svou babičku, ale i pro další seniory.

Stručné informace k tomu, jak podpořit své blízké, najdete v aplikaci „První psychická pomoc“, která je zdarma ke stažení na Google Play. O jednotlivých věkových skupinách se dočtete v oddíle „Stresové reakce“.

ZÁSADY BEZPEČNÉ JÍZDY JSOU NA MOTORCE NEJDŮLEŽITĚJŠÍ MOTOCYKLISTÉ PATŘÍ K NEJZRANITELNĚJŠÍM ÚČASTNÍKŮM SILNIČNÍHO PROVOZU

KRAJ VYSOČINA – Letošní motorkářská sezóna je teprve na svém začátku, přesto policisté v Kraji Vysočina vyšetřovali od začátku roku do 12. dubna celkem čtrnáct dopravních nehod, při kterých měli účast motocyklisté. Jeden motocyklista zemřel a třináct motocyklistů utrpělo při nehodě lehké zranění. V jednom případě došlo ke zranění spolujezdce na motocyklu.

Tragická nehoda motocyklisty se stala v neděli 29. března. Policisté na integrovaném operačním středisku Krajského ředitelství policie kraje Vysočina přijali deset minut před patnáctou hodinou oznámení o dopravní nehodě, která se stala na silnici II/392 u obce Petrávec na Žďársku. Havaroval zde šestapadesátiletý motocyklista, který zřejmě ve vyšší rychlosti nezvládl řízení motocykl a havaroval mimo vozovku. Při nehodě se těžce zranil a vážným poraněním na místě podlehl. Další okolnosti tragické dopravní nehody jsou předmětem šetření ze strany policistů dopravního inspektorátu Žďár nad Sázavou.

Přicházející krásné jarní počasí láká motocyklisty k prvním výletům, a proto je na místě zopakovat si několik rad a doporučení. Motocyklista je přímým a plnohodnotným účastníkem silničního provozu. Každoročně jsou motocyklisté a jejich spolujezdci zapojeni do neúměrně vysokého procenta smrtelných či vážných dopravních nehod. Každý motocyklista musí dbát na řádné dodržování bezpečnostních předpisů, dodržovat předepsanou rychlost jízdy, způsob a styl jízdy. Styl jízdy motocyklista přizpůsobuje nejrůznějším podmínkám na silnicích (déšť, štěrka, zatáčky, horizonty či klesání v komunikaci).

Policisté v Kraji Vysočina vyšetřovali v průběhu loňského roku **124 dopravních nehod**, při nichž měli účast motorkáři – v 81 případech motocyklista dopravní nehodu zavinil. Při těchto nehodách **sedm motocyklistů zemřelo**, 19 jich utrpělo těžké zranění a 84 jich bylo zraněno lehce. Pouze 14 motocyklistů vyvázlo z nehody bez zranění. Ve dvou případech policisté při šetření dopravní nehody zjistili, že motorkář požil před jízdou alkoholický nápoj. V jednom případě motocyklista po nehodě odmítl podrobit se dechové zkoušce. Při loňských dopravních nehodách motocyklistů byl na motocyklu v 16 případech spolujezdec – tři byli těžce zraněni, 11 se zranilo lehce a pouze dva vyvázli bez zranění.

Přehnaně defenzivní jízda může ublížit stejně jako agresivní jízda. Ohleduplnost a tolerance vůči ostatním účastníkům silničního provozu je zásadou bezpečné jízdy. Jezdec na motorce je mnohem zranitelnější než řidič vozidla. Problémům je zapotřebí předcházet, než je následně řešit v krizové situaci zbrkle.

Pro jízdu na motocyklu je vhodné zvážit dobu a aktuální podmínky pro svezení. Jízdu je zapotřebí přizpůsobit aktuálním povětrnostním podmínkám, aby se každý cítil bezpečně. Prochladnutí organismu vede

POLICIE INFORMUJE: MOTOCYKLISTÉ

ke ztrátě citu při řízení. Proto je důležité sledovat předpověď počasí a podle toho se zařídit, zda vyjet či vyjíždku raději odložit. Uvolněnost a pohoda při jízdě jsou dalším důležitým faktorem. Nervozita, stres, únava nebo prosté podráždění vyvolávají agresivní reakce, které na motocyklu nejsou zrovna vhodné. Na jízdu je potřeba se soustředit. Alkohol a jiné návykové látky výrazně ovlivňují koncentraci pozornosti k řízení motocyklu a při řízení motorových vozidel jsou všeobecně zakázané.

Před každou jízdou je důležité vizuálně zkontrolovat technický stav motocyklu, tlak v pneumatikách a jejich stav, těsnost motoru a tlumičů. Brzdy a jejich funkčnost by se měly kontrolovat častěji. Na silnici není dobré vyjet s tím pocitem, že svému stroji tak úplně nevěříte. První kilometry po zimních měsících je vhodné uzpůsobit v klidném tempu.

Podmínkou jízdy na motocyklu je použití přilby, vhodného oblečení, pevné obuvi a rukavic. Kožené oblečení je pevnější a bezpečnější. Ochrana zad v podobě páteřového chrániče by měla být samozřejmostí. Oblečení s reflexními prvky zvyšuje

je vlastní viditelnost. V nutném případě postačí i obyčejné reflexní motorkářské kšandy. „Vidět a být viděn“ je nejdůležitější zásada účastníků silničního provozu. Při jízdě na motocyklu je povinnost užít motorkářskou přilbu. Při výběru motorkářské přilby je doporučeno dbát na to, aby měla evropskou homologaci. Rukavice mají pro motorkáře velký význam. Existuje četný výběr rukavic. Především se lpí na nepromokavost, také by měly větrat, aby se ruka nepotila a neklouzala.

Neméně důležité je použití motorkářské obuvi. Boty musí být pevné, velikost přinejménším nad kotníky. Je vhodné dbát na velikost. Nohou se ovládá množství jemných funkcí motocyklu, proto by neměla noha v botě „plavat“. Řidič musí mít cit v nártu i chodidle.

Hlavním cílem prevence je, aby se každý účastník silničního provozu vždy vrátil bezpečně ze svých cest.

*Krajské ředitelství policie kraje Vysočina
oddělení tisku a prevence
nprap. Bc. Martin Hron
vrchní inspektor*





MĚSTSKÉ KULTURNÍ A INFORMAČNÍ STŘEDISKO VE VIRTUÁLNÍM SVĚTĚ A STÁLE S VÁMI

Humpolecké kino je jedním z kin v republice zapojených do projektu **vasekino.cz**. Denně, kromě pondělí, od 20 hodin (o víkendech i od 15 hodin pro děti) promítá filmy v prozatímním virtuálním kině. Podrobnosti a program naleznete na webových stránkách <http://infohumpolec.cz/kino/>.

A protože zatím nelze navštívit ani **humpoleckou divadelní scénu** osobně, doporučujeme rovněž divadelní představení, která je možné navštívit opět alespoň virtuálně. Pozvánky na ně najdete na facebooku Městského kulturního a informačního střediska Humpolec.

Na květen mělo humpolecké **Muzeum Dr. Aleše Hrdličky** v rámci **Muzejní noci** připravený program k 75. výročí konce

2. světové války. Po zvážení dosavadního vývoje přijatých opatření v souvislosti s koronavirovou pandemií rozhodla však Asociace muzeí a galerií o posunutí termínu konání Festivalu muzejních nocí. Nově by se měl uskutečnit **v období od 10. října do 14. listopadu 2020**. Přesný termín pro naše muzeum zveřejníme v dostatečném předstihu.

Protože ale **výročí osvobození** patří k významným dějinným milníkům, nemůže být úplně zapomenuto, a tak si ho ve spolupráci s městem Humpolec a dalšími partnery připomeneme **on-line už v květnu**. Kromě tematických textů v tomto čísle Zalesí muzeum chystá speciální facebookové i instagramové příspěvky. Plánujete také zveřejnění unikátních video záběrů přímo z Humpolce přímo z doby osvobození. Třešničkou na dortu pak bude autorský video dokument s válečnými příběhy vázanými na Humpolec. Informace o tom, kdy, kde a jak bude možné video zhlédnout, budou včas zveřejněny na webu a sociálních sítích města i muzea.

V květnu jsme se těšili také na **Noc literatury** v režii **Městské knihovny Humpolec**. I tato akce bude přesunuta, pravděpodobně na **říjen letošního roku**, stejně jako **Noc s Andersenem**, která je koncipována ve stylu knihy Harry Potter a Kámen mudrců. Pro přesnější informace průběžně sledujte web i sociální síť humpolecké knihovny.

Další informace o aktivitách Městského kulturního a informačního střediska Humpolec v době koronavirové najdete také v dubnovém vydání humpoleckých Radničních listů.

Aneta Slavíková a MĚKIS Humpolec





DIVADLO ZA KOMÍNEM POMÁHÁ

Nově vzniklá kulturní scéna zahájila svoji činnost v rámci zkušebního provozu v září 2019, oficiálně potom v lednu 2020. Za dobu svojí krátké existence se jí podařilo potěšit řadu diváků nejenom pozváním známých divadelních souborů (Spolek Kašpar Divadla V Celetné, Divadlo Kampa), realizací mnoha dětských představení (Divadlo D21, Divadlo Lampion), ale rovněž i činností vlastního hereckého souboru (hra *Ať žije Bouchon!*, premiéra 29.11.2019). Oslovila také fanoušky hudební skupiny Vltava, Thoma Artwaye nebo se jí podařilo zajistit po několik dní světově uznávanému britskému kytaristovi Dominicu Millerovi plnohodnotné záze-

mí pro odstartování jeho celoevropského turné, které bylo právě Za komínem před beznadějně vyprodaným sálem také zahájeno.

Následovat měly další akce, které už dávno nelákaly pouze místní publikum.

Pestrým programem se nám podařilo získat si přízeň diváků ze širokého okolí a naše ambice mířily a stále míří mnohem dál. Činnost divadla je bohužel vzhledem k nastalé situaci dočasně pozastavena. „Uvědomujeme si její závažnost a také my jsme hledali způsob, jak se v této nelehké době realizovat,“ uvádí programová ředitelka divadla Kateřina Čermáková.

„Rozhodli jsme se pomoci zaměstnancům mateřské společnosti Artspect, a.s., jež je investorem této umělecké scény. Zcela zdarma v prostorách divadla probíhá od 16. března 2020 výuka a dohled nad jejich dětmi. To vše v přísně uzavřeném okruhu deseti dětí, které přicházejí do kontaktu

pouze s omezeným počtem osob – především učitelem Michalem Líblem, který se s nimi věnuje lekcím angličtiny a němčiny a dále jim pomáhá vypracovat úlohy, jež jim pravidelně zadávají jejich učitelé. Odpoledne se potom věnují řízeným volnočasovým aktivitám – mimo jiné nacvičují divadelní představení v angličtině, které by po odeznění mimořádných opatření rádi představily svým rodičům,“ dodává Kateřina Čermáková.

Děti v rozpětí od 6 do 14 let mají k dispozici celý prostor divadla, k výuce mohou využívat projekční plátno, k některým svým hrám využívají pódium. V této mimořádné

době mají možnost seznámit se s netradičním prostředím a poznat všechny jeho možnosti. Zároveň se nám daří jejich rodičům významnou měrou ulevit od každodenních vzdělávacích povinností, které byly nečekaně přeneseny

z pedagogů právě na ně. „Je to velká úleva, když se po práci vrátíte domů a nemusíte zasednout s dítětem k učení a dohánět několikahodinovou školní výuku,“ hodnotí tento unikátní počín, který by se mohl stát inspirací k vytvoření podobných menších projektů jedna z maminek, jež s nadšením využívá této možnosti, Pavla Marousková. Po celou dobu realizace této činnosti plně respektujeme rozhodnutí naší vlády a snažíme se o maximální dodržování všech nařízených zásad a doporučení. Naše aktivita je podpořena MŠMT a odsouhlasena Krajskou hygienickou stanicí Kraje Vysočina.

*Divadlo Za komínem,
www.divadlozakominem.cz*



STOLNÍ TENIS

Milí čtenáři Zálesí, měsíc utekl jako voda a Vy opět držíte v ruce další číslo našeho oblíbeného měsíčníku. Kvůli pandemii koronaviru nás nezajímá nic tolik, než jak se před ním ochránit a co bude dál. Veškeré sporty a další sportovní aktivity jak v halách-tělocvičnách, tak na venkovních hřištích musíme bohužel oželeť. Z těchto důvodů jsme museli předčasně ukončit sezonu 2019/2020, a to k datu 14.3.2020.

Nyní Vám sdělím umístění všech našich 9 týmů, které v sezoně startovaly. Kraj Vysočina (KSST) řídí celkem 4 druhy soutěží – v divizi nemá náš oddíl zastoupení, v KP I. tř. obsadil náš „A“ tým vedený L. Vánou 6. místo s 51 body. Vítěz soutěže Světlá nad Sázavou se vrací po roce zpět do divize, ze které před rokem sestoupil. V KP II. tř. obsadil „B“ tým 8. místo se 46 b., tento tým vede P. Kmoch st. V KP III. tř. nemá oddíl zastoupení.

Okres Pelhřimov (OSST) řídí 3 soutěže – v OP I. tř. dopadly naše tři týmy takto: „E“ skončilo na pěkném 2. místě s 64 b., „C“ se umístilo na 4. místě s 57 b. (tomuto týmu chybělo do konce soutěže několik odložených utkání, takže výsledné body mohly být zdaleka jiné) a „D“ skončilo na 8. místě

s 42b. „C“ tým vedl J. Pouliček, „D“ tým vedl T. Hamza a „E“ koučoval M. Roh. OP I. tř. vyhrál tým SK Horní Ves „A“ a tím pádem bude hrát v měsíci červnu play-off o postup do KP III. tř. s vítězi z ostatních okresů Kraje Vysočina (postupují první 3 týmy z 5).

V OP II. tř. účinkovaly 3 celky – „F“ obsadilo 4. místo s 63 b., „G“ skončilo na postupovém 2. místě s 66 b. (v sezoně 20/21 bude soutěžit v OP I. tř.) a „H“ tým obsadil 9. místo s 42 b. „F“ tým vedl O. Kubíček, celek „G“ trénoval nehrající trenér P. Studenovský a „H“ tým byl veden taktéž nehrajícím J. Pouličkem. Od KP I. tř. až po OP II. tř. bylo vždy v soutěžích po 12 týmech. V OP III. tř. hrál tým „I“ ve skupině „A“, kde bylo 8 celků, ve skupině „B“ bylo 9 celků, po základní části se soutěž rozdělila na dvě části, do play-off se tým vedený nehrajícím trenérem J. Pouličkem nedostal a v nedohrané nadstavbě se umístil na 8. místě ze 17 týmů.

Tímto, vážení čtenáři, pro dnešek končím svůj příspěvek s přáním, aby se nám onemocnění koronavirem vyhnulo a byli jsme opět všichni, co žijeme aktivním sportem, co nejdříve na svých sportovištích. Mějte se hezky.

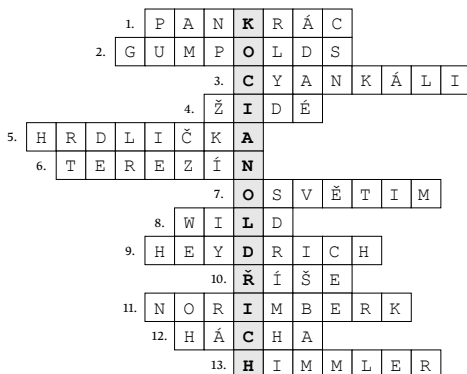
Josef Pouliček

SLAVÍME 75 LET OD OSVOBOZENÍ

Řešení křížovky ze str. 19

Tajenka: Kocián Oldřich

– výrazná osobnost předválečného života v Humpolci, organizátor vykopávek na hradě Orlíku, představitel Sokola, předseda Klubu





Z RODINNÉ A SPOLEČENSKÉ KRONIKY

Krásné životní jubileum oslavil **Jaroslav Jakoubek**, plačkovský rodák žijící nyní v Jiřicích. V březnu mu bylo 90 let. Blahopřát mu přišel pan Jandourek a pan Rudolf. Přejeme mu pevné zdraví a elán do dalších let.

Alena Krejčí

ÚMRTÍ

Alois Štěpán z Kališt *16. 5. 1938 † 17. 3. 2020

Jana Krejčí z Humpolce *31. 3. 1944 † 14. 3. 2020

Hana Havlová z Humpolce *7. 7. 1939 † 18. 3. 2020

Josef Vinopal z Humpolce *10. 1. 1999 † 22. 3. 2020

Marie Moravcová z Humpolce *9. 2. 1935 † 23. 3. 2020

Jiří Křípal z Leštiny *6. 4. 1940 † 25. 3. 2020

Antonie Eremková z Humpolce *5. 3. 1924 † 2. 4. 2020

Jiří Pospíšil z Jiřic *3. 3. 1971 † 2. 4. 2020

Ferdinand Šimánek z Humpolce *29. 12. 1935 † 3. 4. 2020

Zdeňka Kopecká z Humpolce *13. 4. 1948 † 3. 4. 2020

František Prchal z Kejžlice *9. 11. 1943 † 3. 4. 2020

František Med z Kamenice * 4. 12. 1946 † 4. 4. 2020

Karel Hájek z Humpolce * 4. 10. 1943 † 15. 4. 2020

VZPOMÍNKA

„Čas plyne, život jde dál, vzpomínky zůstávají.“

21. května si připomeneme 85. výročí narození **paní Ludmily Rýdlové**, dlouholeté krejčovské Výrobního družstva Oděva, a 4. března uplynulo 90 let od narození **pana Josefa Rýdla**, dlouholetého pracovníka ČSAD a ICOM, kteří 51 let bydleli ve Lnářské ulici, v čísle 110. Vzpomeňte spolu se mnou, všichni, kdo jste je znali.

dcera Věra

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěl jménem všech seniorů a zaměstnanců Domova blahoslavené Bronislavy poděkovat městu Humpolec, které ze svého rozpočtu podporuje chod domova. Tato podpora je každoroční, dlouhodobá a poměrně šetrná. Je tedy vedle zdrojů samotných seniorů, Kraje Vysočina, MPSV ČR a zdravotních pojišťoven neopomenutelnou a důležitou součástí provozu domova.

Moc si toho vážíme a děkujeme za to. Letos, v době koronavirové, o to víc.

Mgr. Jan Výborný, ředitel domova



ŠKODA
SIMPLY CLEVER

NOVÁ ŠKODA FABIA a OCTAVIA
nyní s cenovou výhodou 80.000,- Kč



ŠKODA
SIMPLY CLEVER

Humpolec, tel.: 565 502 411
Pelhřimov, tel.: 565 333 671
Havlíčkův Brod, tel.: 569 408 011
prodej@auto-racek.cz



AUTO RACEK®
www.auto-racek.cz